

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyrri
KÄRCHER trýstspularum
til ídnað.

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreassen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Vit umvæla eisini

100% tryggileika?

**Tí velja
fleiri og fleiri
maskinmeistarar
Mobil smyrjoliu!**

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

petur & petur · 320870

"Okkara maður" í Sandoyinni fyllir runt.

Síða 3

Sigmundur verður 75

Fupp og fakta um tilfeingisgjald og -rentu

Vit dokumentera, at sjónvarpstíðindini
vóru fupp

Síða 6

Sofus Poulsen: Úr Syðrugøtu til Aberdeen

Tað eru ikki nógv, sum hava havt so
nógv samband við fiskimenn, sum Sofus.
Vit hava hansara søgu í trimum pørtum.

Síða 9

Køllskipanir til skip, ídnað & handlar
Hitapumpur · Prosjektering · Montering

SUNWELL

deepchill™
Sunwell Deepchill™
is-skipan
- ein góð íløga

Royndir visa, at góðskan á
fiskinum er munandi betri
við greytisi enn við vanligum ísi

ELECTRIC

Hoyvíksvegur 53 · tel 35 12 20 · www.im.fo

3 nætur í Reykjavík

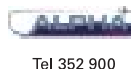
Fríggjadag til mánadag á Hotel Ørkini
Kr. 2.490,- fyri hvønn

Íroknað prísir: Flogferð Vágar - Reykjavík og aftur við ferðaavgjaldi,
3 nætur á Hotel Ørkini í dupltekamari við morgunmati.
Eyka fyri einkultkamar kr. 250,-

Prísur fyri hvønn

2.490,-

www.atlantic.fo

Tel 352 900

Tel 312 600

Tel 340 000

Tel 456 363

www.atlantic.fo

Búskaparráðið hevur lært okkum nógv:

M.a. um einsrætting í Føroyum

Nú um dagarnar frættist, at verandi formaður í Búskaparráðnum ætlar at leggja frá sær eftir bert eitt ár í starvi. Samstundis mælir hann til at avtaka ráðið og sama tilmælið hevur undanfarni formaður í ráðnum. Tað ljóðaði eisini, sum at landsstýrismaðurin, sum varar av ráðnum, heldur, at hetta kundi verið eitt gott hugskot.

Í hesi grein skal als ikki takast stóða til hendan spurningin. Her skal bert verða hugleitt um, at veruliga hevur búskaparráðið verið til stórt gagn. Tað hevur nevniliga verið við til at avdúka, hvussu einsrættað føroyska samfelagið er blivið, og hvussu Føroyar m.a. við hjálp av búskaparráðnum eru blivnar eitt “serfrøðinga” veldi.

Inntil fyri einum 30-40 árum síðani, vóru allar meiningar líkastillaðar í Føroyum. Ein maður kundi væl vera roknaður skilamaður, sum lurtað varð eftir, um hann bert hevði gingið í fólkskúla og verið til skips. Hann ið hevði eina hægri útbúgving kundi so spyrjast um ítøkilig mál innan hansara serfrøði, men hetta gav honum sum so ikki størri vald.

Men so byrjaðu vit at fáa fleiri fólk við ymiskum akademiskum útbúgvingum, sum gav teimum heitið “frøðingar” innan ymisk avmarkað øki.

Og knappliga gjørdust hesir “frøðingar” serfrøðingar í stórt sæð øllum millum himmal og jørð, og vanligt vit og skil varð fullkomiliga tileinkisgjørt.

Eina slíka stóðu fingur teir skiftandi formennir í búskaparráðnum. Uttan mun til hvat mál stakk seg upp, so var hjá pressuni at fáa hendur á formanninum í búskaparráðnum. Og hansara orð vórðu upphjævað til bíbilskan sannleika. Samstundis sluppu tey ymisku fjølmíðlafólkinu undan at gera nærri kanningar í nøkrum máli. Vismennir høvdu talað, so her var ikki meira at siga um tað.

Og gud náði tann, sum hevur torað at seta seg upp ímóti hesum “sannleika”. Tað verður av akademisku kransakakuni gjørt til ta reina kettari. Hesir vismenn hava óavmarkað talufrælsi, og einki krav verður sett til teir, ikki eingang at teir skulu halda seg til sannleikan. Men tann, sum loyvir at sær at vísa á, at kanska ikki alt var sum

presturin prædikar, verður lagdur undir at vilja koma talufrælsið í landinum. Og staðfestingar av beinleiðis skeivleikum verða beinleiðis burturtagdar.

Hetta hevur givið t.d. formonnum í búskaparráðnum eitt gylt høvi at presenterað síni persónligu og politisku sjónarmið sum undirbygd vísind. Og tað ikki minst, tá hesi hava verið í samsvar við sjónarmiðini hjá fjølmíðlafólkunum. Eins og í søguni um nýggju klæði keisarans torir eingin at mukka fyri ikki at verða roknaður fyri at vera býttur.

Hvussu henda skipan hevur virkað, verður sera

væl lýst í teimum greinum, sum vit hava havt í seinasta og hesum blaðnum í samband við sjónvarpstíðindini tann 12. september um tilfeingisgjald. Hesi tíðindini eru eitt meistaraverk í villleiðing, sum hon annars mest kennist frá einaræðislonum. Høvuðselementini í tíðindini eru fyri so vítt næstan røtt, men so verða tey snarað júst so passaliga, at niðurstøðan einki samband hevur verið veruleikan. Og so ber til at fáa alla ta politisku skipanina at hava eina avgjörda stóðu á hesum grundarlagnum.

Hetta mál vísir, at tað ongan áhuga hevur hvussu veruligu viðurskiptini eru

í einum máli. Vit kundu í seinasta blað vísa á, at upplýsingarnir um tilfeingisgjaldið í Íslandi vóru bæði ítøkiliga skeivir og villleiðandi. Hetta hevur ongan áhuga havt. Men tað, sum er enn verri eru tey sera ósannlíku tíðindini um eina teoretiska framtíðar tilfeingisrentu í Noregi, sum verður sett fram sum um her er talan um eitt tilfeingisgjald. Hetta er ein villleiðing sum er so snildislig, at vanligi hyggjarin hevur ongan møguleika fyri at siggja tað.

Men tað óhugnaliga er, at ein slík einsrætting kann fara fram uttan at nakar letst um vón. Eitt er hvat ein formaður í búskapar-

ráðnum kann bryggja saman saman við einum fjølmíðli. Men tað er eingin annar eftir egnum tykki professionellur fjølmíðil, eingin myndugleiki, eingin tingmaður ella nakar sum helst, sum setur spurning við slík skeiv tíðindi og enn verður gjørt nakað fyri at rætta tey.

Niðurstøða:
Einsrættingin eydnaðist. Búskaparráðið hevur í hvussu er hjálpt til at fáa hetta staðfest! Ta nyttuna hevur tað so gjørt.

SPEKT

statsaut.
revisorar

Correspondent Firm of
KPMG International
a Swiss Cooperation

Stjóri til Framtaksgrunn Føroya

Fyri Framtaksgrunnin verður søkt eftir stjóra at byrja skjótast til ber.

Um Framtaksgrunnin

Framtaksgrunnur Føroya er ein vinnurekandi grunnur, hvørs virksemi fevnir um at gera iløgur í nýggj ella viðkað vinnutiltøk í Føroyum. Iløgurnar skulu hava eitt langsíkt kapitalavkast, ið stendur mót við váðan. Eisini leggur Framtaksgrunnurin dent á verkætlanir við høgum vitanarinnihaldi.

Framtaksgrunnurin er í lötuni partaeigari í 15 føroyskum fyrirkum.

Framtaksgrunnurin verður stjórnaður av einari fimm-mannanevnd, harav teir fyra verða valdir av Føroya Landsstýri. Fimti nevndarlimurin verður valdur av teimum sitandi limunum.

Starvið

Stjórinn hevur ábyrgdina av dagligu leiðsluni av Framtaksgrunni Føroya við tilvísing til nevndina.

Stjórinn skal í neyvum samstarvi við nevndina hava ábyrgdina av dagligu leiðsluni av

rakstri grunnsins, herundir viðgera iløguumsóknir umframt røkta verandi iløgur.

Lønin verður ásett eftir nærri avtalu.

Umsøkjarin

Dentur verður lagdur á, at umsøkjarin:

- hevur hollan ástøðiligan og praktiskan kunnleika til roknskap og fíggarviðurskipti
- hevur hollan kunnleika til vinnu- og búskaparlig viðurskipti í Føroyum
- dugir at arbeiða sjálvstøðugt
- hevur góð samstarvsevni

Umsóknir

Umsókn við upplýsingum um útbúgving og royndir skal sendast til SPEKT statsaut. revisorar Sp/f í seinasta lagi 10. oktober 2005.

Fleiri upplýsingar um starvið fáast við at venda sær til Árna Ellefsen á telefon 34 34 45 ella 54 34 45.

Allar upplýsingar og umsóknir verða viðgjørdar í trúnaði.

SPEKT statsaut.
revisorar Sp/f.
spekt@spekt.fo
www.spekt.fo

Staravegur 17
Postboks 3258
FO-110 Tórshavn
Telefon 34 34 34
Telefax 34 34 35

Heiðavegur 15
Postboks 190
FO-600 Saltangará
Telefon 474 474
Telefax 474 475

TEAM 85

Sveisi- og trygdarútgerð til skip

P/f Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Tann 12. oktober verður Sigmund Hentze á Sandi 75 ár. Sigmund hevur í mong ár verið ein av álitismonnunum hjá Føroya Fiskimannafelag. Í 1970 gjørdist hann varasóknarformaður, í 1973 sóknarformaður og síðan 1980 hevur hann verið sýsluformaður fyri Sandoyinna. Hann hevur tískil verið “okkara maður” í heili 35 ár, og hevur verið við til tær nógvu broytingar, sum eru hendar í umstøðunum hjá fiskimonnum, og eigur hann eisini sín part í teimum.

Sigmund er føddur í 1930. Foreldrin vóru Katrina og Vilhelm Hentze. Hann var fiskimaður og bestimaður stóran part av lívinum. Tey vóru 9 systkin, 6 brøður og 3 systrar. Bert triggir beiggjar eru eftir á lívi. Umframt Sigmund er tað Gustav, sum sigldi við Rituni í mong ár og so Tórus, sum býr so langt burtur sum í Namibia í Suðurafrika.

Sigmund hevði ein vanligan barndóm. Gekk í skúla, har Hákun Dam og Sigvald Djurhuus vóru lærarar

Sigmund er í einum slíkum aldri, at hann minnst væl kríggið, og tann ótryggleika, sum tað førði við sær.

Tey búðu nær við sjógvin, og hetta førði til støðugan ótta fyri minum. Tey máttu javnan rýma norður í bygdina, tá minur vóru í farvatninum. Eina ferð vórðu tey vakt kl. 6 ein sunnumorgun, tí ein mina lá niðri í fjøruni og kundi bresta nær tað skuldi vera. Tey fara til beins, og komin niðan frá brestur minan. Tá tey koma aftur til húsa eru allir rútar í smildri, og tað hevði neyvan verið lukkugt at standa fyri.

Eisini minnst Sigmund, tá skúlabørnini sóu “Falkin” verða bumbaðan av týskum flogfari vestan fyri Nípuna. Hetta sá sera ógvusligt út, men tað spældi væl av kortini.

Á sjónum í 40 ár Sigmund hevur eisini sínar drúgvu royndir á sjónum. Í 1947 fór hann við “Elin” hjá Lauru Nolsøe við Sofus á Sæbonki úr Fugloy sum skipara. Teir fóru avstað upp á Norðlandið í juni og komu aftur fyrst í august. Teir fiskaðu við snøri og fingi 350 skippund, og tað var als ikki so galið. Sigmund heldur seg hava fiskað sum miðal.

Men so fór Sigmund at royna nakað, sum ikki nógvir føroyingar hava roynt. Og tað var at virka royðugrót í Nólsoy, sum eina tíð var ein alternativ

Mynd av nevndini í FF fyri um 20 ár síðani. Frá vinstri: Fredrik Hansen, Jens Nybo, Christian Olsen, Andreas Højgaard, Sigmund, Christian Jacobsen og Óli Jacobsen. Tað eru bert Óli og Sigmund eftir í nevndini. Fredrik, Jens og Andreas eru deyðir.

Sigmund á Sandi 75 ár

vinna í Føroyum. Royðugrótið varð malið og koyrt í sekkir, og so varð tað stoytt leyst í lastina á eini skonnart, sum flutti tað av landinum til Keypmannahavnar, har tað var nýtt til málingaframleiðslu. Dánjal í Kvívík var stjóri fyri hesum arbeiði. Sjálvur búði Sigmund hjá Juul Jacobsen, ið seinni gjørdist politikkari. Juul hevði siglt saman við pápa Sigmund, og teir gjørdust vinir fyri lívið. Sigmund letur væl at Juul, sum tann hugnaligi maður hann var.

Men Sigmund fór so til skips aftur. Hann var í 4 ár, í 1948, 1949, 1950 og 1951 við “Mariu” hjá Tummas við Kráir í Vági. Í 1950 fekk “Maria” tó nýggjan motor, og meðan hon lá, var Sigmund við “Agnes Louise”. Bjarni Sandoy av Sandi var skipari á “Mariu”. Frá teirri tíðini kendi Sigmund væl Thorstein Vilhelm, son Tummas við Kráir, sum var næstformaður í reiðarafelagnum í fiskimannafelagnum.

Í 1952 fer Sigmund við “Yvonnu” hjá teimum á Løghamri, við mammubeiggjanum Frits Nicodemussen sum skipara. Teir fóru til Grønlands. Fyrst veiddu teir við línu, síðan við snøri og síðan aftur við línu. “Yvonnu” var ein stór skonnart, hon tók eini 1.000 skippund. Teir landaðu eisini í Grønlandi og vóru burtur í eitt hált ár. Hetta var sera long tíð, men eingin spurdi eftir tí tá.

Hetta er Pollur, sum Sigmund átti saman við sínum brøðrum og svági.

Í 1953 fer Sigmund at sigla við skipum hjá N. J. Mortensen. Fyrst við “Slættanes” 1953-56 og síðan við Godthåb 1956-59. Hetta árið sigldu teir á eitt ísfjall. Stórt hol kom á bógvin og skipið fór at leka. Teir fóru at sigla inn

til Holsteinsborg samstundis, sum teir kláraðu at halda lens. Her lógu teir í 3 vikur. Teir fóru heim og “Godthåb” fór ikki út aftur. Í 1960 fer Sigmund við “Oyrasker” hjá Højgaard á Toftum. Teir fóru til Íslands við gørnum,

sum hevði verið ein lønandi vinna í nógv ár. Men tá íslenska fiskimarkið varð flutt út í 1958 gjørdist hetta endabresturin á hesi veiði. Síðan var farið til Grønlands og síðan á sild við gørnum. Tað er nú stuttligt at minnst til, at tá var tað roknað sum so gott at fara á sild, at menn vórðu “lokkaðir” at fara við til Grønlands fyri seinni at sleppa á sild. Men nú slapp Sigmund við Mortensen skipi aftur, og hann var við “Falkinum” í 1961-62. Seinni fór hann við “Rólant” hjá sama reiðaríi í 1963-67. Um veturin var hann tí onkran túr við “Dagstjørnuni” og “Havsøka”. Sigmund sigldi nógv ár hjá Mortensen, og her treivst hann væl. Her kom hann at kenna aðrar kendar menn í reiðarafelagnum, sum Niels J Mortensen, sála, og síðan Gudmund, núver-

andi stjórin, sum tá var smádrongur. Í 1962 var Sigmund eisini ein agnsildatúr við tí tá framkomna “Hoyvíkingi” hjá Johan í Hoyvík.

Keyptu Poll

Men í 1967 keypti Sigmund saman við beiggjum sínum og svágnum Henry Olsen “Poll”, sum Demmus førði. “Pollur” varð annars ætlaður at gerast ferðamannaskip hjá Kjølbro, men tað gjørdist nýggi “Pride” í staðin. Og Sigmund sigldi við her til 1986. Tað gekk væl til “Pollur” sakk tann 1. september nevnda ár. Teir fingi ein sjógv, sum gjørdi at skipið fór at leka. Teir máttu fara í gummibátin, men vórðu skjótt tiknir upp av trolaranum “Sancy”.

Sigmund fór ikki aftur til skips, men tá hevði hann eisini siglt í 40 ár. Hann fór at arbeiða á flakavirki í eini tvey ár. Men eftir álvarsama sjúku mátti hann gevast at arbeiða.

Ein túr til skips fekk Sigmund kortini afturat. Og hetta var túrurin í summar við “Johannu”, sum fór ein “krígssiglaratúr” til Íslands at keypa fisk og síðani til Aberdeen at selja. Hesin túrur var eitt stórt upplivils hjá teimum, sum vóru við, og eisini hjá Sigmundi, sum her kundi uppliva einaferð enn, hvussu tað var at sigla í gomlum døgum, tá hann sum ungur fór til skips.

Sigmund giftist í 1959 við Ingrid úr Sumba. Sumba má hava verið eitt gott mið hjá heimasandsmonnum, tí tað komu ikki færri enn 3 systrar haðani til Sands. Tey eiga fyra børn Virgar, Kristinu, Sámál, og Eli, og tey eiga eisini 12 barnabørn.

Tað skal sigast, at Sigmund er ein álitismaður og skilamaður. Hann er ein góður felagsmaður, sum er trúgvur sum trøllid, og væl dugur hann at greiða frá øllum tí, sum hann hevur upplivað.

Vit í fiskimannafelagnum vilja ynskja tær hjartaliga tillukku við teimum 75 árunum við vón um at hava teg millum okkara drúgva tíð afturat.

ó.

Sigurd í Oyndarfirði og Sigmund skemtast umborð á “Johannu”.

Meira um Egholm sjómenn: Skipini hjá Sofus í Rituvík

Í næstseinasta blaði hövdu eina frásögn um teir báðar beiggjarnar Des og Affa Egholm, og teirra bjargingarbrøgd.

Tað er eisini ein partur av sjóvinnusøguni hjá ættini, at ein svágur teirra var eisini ein av okkara kendu skiparum. Tað var Sofus Højgaard, Sofus í Rituvík, sum varð giftur við Helenu, sum var kend sum jarðarmóður í Havn í nógv ár. Tað verður mett, at hon hevur tikið ímóti 4.000 børnum, tey flest fødd heima.

Sofus var einkjumaður, tá hann giftist við Helenu. Sofus átti trý børn í hvørji giftuni.

Sofus var føddur í 1882. Sum aðrir dreingir fór hann ungur til skips. Í 1899 var hann við "Lalla Rookh" við Jens Mohr, í 1900 við "Emerald" av Tvøroyri, skipari var Jógvan Vang í Kálvhusinum á Glyvrum, og í 1903, 1904, og 1905 var hann við "Saltaire", sum Hanus Højgaard úr Rituvík, búsitandi í Havn, førði.

Sofus tók skiparaprógv hjá Jens í Dali í 1905, og hann var skipari við fleiri skipum, sum "Ternuna", "Delphinen" og "Prinsessu Mariu", inntil hann í 1921 keypti "Cathrine", uppkallað eftir fyrri konuni, úr Svøríki. Sofus førði hana fyrst árin 1922-24, og hann førði hana so aftur í 1928.

Hon varð niðursigld av enskum trolara sama vár. Hetta várið fóru nógv skip tíðliga at rigga til at fara á Suðurlandið, og tey fyrstu skipini fóru í februar

Sofus og Helena.

Hetta eru børnini hjá Alfred sum ung. Frá vinstri Johan Hendrik, Eiler, Jógvan, Ejvind og Sonja. Hjördis var ikki fødd tá.

Ejvind, sonur Alfred, sum druknaði í Aberdeen.

mánaði. Teir vóru niðursigldir 17. mars, tá teir vóru staddir á Selvogsbankanum. Teir fingi nógvan fisk hendan dagin. Knappliga síggja teir ein trolara, sum stevnir beint ímóti teimum, men teir ivaðust ikki í, at trolarin fór at halda av, soleiðis sum hann átti at gera. Men tað gjørdi hann ikki. Róðursmaðurin á trolaranum hevur einki varnast, hvat var við at henda, fyrr enn í seinastu løtu, og tá var tað ov seint. Hann sigldi við fullari ferð inn á stýriborðsbóg og sorlaði alt forskipið inn móti skeilettinum. Tað eydnaðist sum við einum undri allari manningini at koma umborð á trolaran, áðrenn "Cathrina" sakk.

Trolarin, sum kallaðist "Soranus", var á heimveg

við fullari last og vildi sleppa at seta manningina av í Føroyum á leiðini. Hetta vildi Sofus ikki og hann bað um at farið varð til Reykjavíkar við manningini. Her var sjóforhoyr, og bretska skiparin átók sær alla ábyrgdina.

Sama ár keypir Sofus "Mignonette", eisini úr Svøríki. Skiparin gjørdist svágurin Des Egholm, og tað var við hesum skipi, at hann og hansara manning bjargaðu manningini á "Langanes", sum greitt varð frá í umrøddu grein.

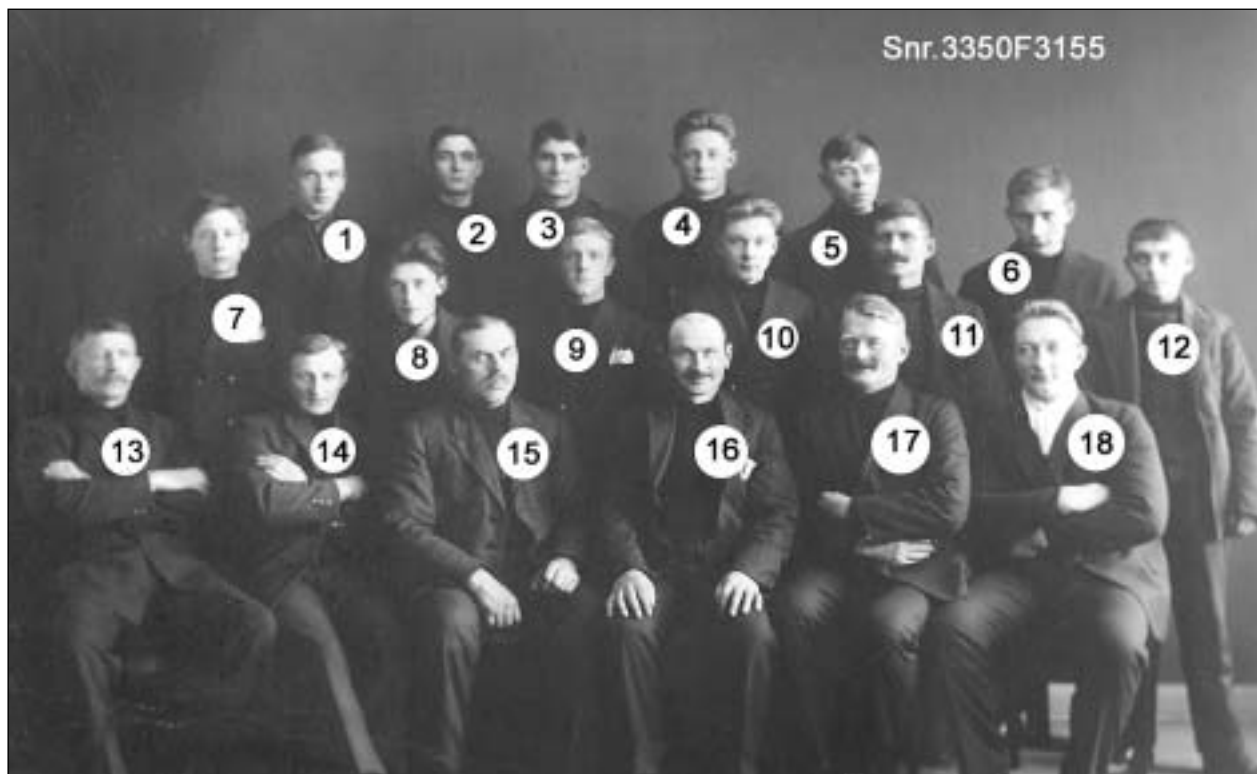
Sofus var í 1937 besti maður við "Mignonette", og hetta var seinasta ár, hann var burtur. Hann seldi skipið í 1946 inn á Strendur.

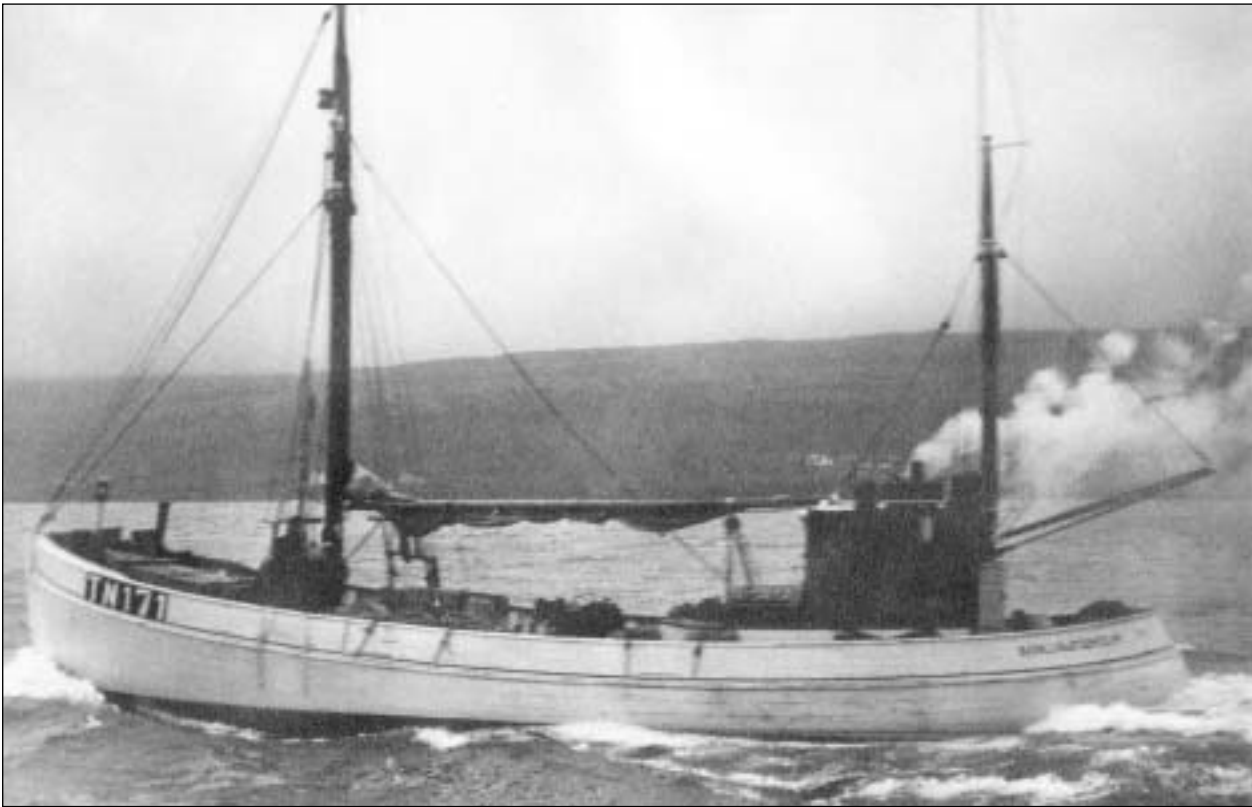
Sofus átti eisini "Reykjanes", sum hann keypti í 1929, eisini í Svøríki. Men

Hetta er manningin á "Cathrinu" í 1928. Hon er kanska tikin, tá teir eru komnir á Reykjavík, eftir at skipið varð niðursiglt.

1. Niclas Johannesen, 2. bestimaður, Nes
2. Hans Sigurd Joensen, Skúvoy
3. Klæmint Poulsen, -
4. Óla Jákup Joensen, -
5. Hans Martin Rasmussen, Norðskála
6. Jóan Jákup Poulsen, Skúvoy
7. Meinhard Joensen, Skúvoy
8. Hans Dam, Havn
9. Hans Jákup Arge, Argir
10. Andreas Johannesen, Nes
11. Andreas Andreassen, motorpassari, Oyrabakki
12. Alfred Andreassen
13. Dánjal Arge, Argir
14. Edvard Gjoveraa, í Lánni, Havn
15. Sofus Højgaard, skipari
16. Hans Anthoniussen, kokkur, Morskranes
17. Símun Johannesen, Nes
18. Hans Michael Djurhuus, Selatrað.

Við á myndini eru ikki: Jóan Hendrik Poulsen, Skúvoy, Einar Einarsson, Rituvík og Johan Højgaard, sonur Sofus, Havn.

Her síggja vit "Sonju Egholm" uppkallað eftir dóttir Alfred.

Heðin Mortensen borgmeistari í Havn er versonur Alfred Egholm. Ein dagin bjóðaði hann ættini hjá konuni at síggja býráðið og vit síggja frá vinstru: Hjördis (Egholm) og Heðin Mortensen, Sonja (Egholm) og Poul Danielsen, Maja og Jógvan Egholm, Herbjörg og Eiler Egholm, Elisabeth og Hendrik Egholm.

1. september 1936 sigldi hon á ein flúr í Føroy-ingahavnini, og stoyturin var so harður, at sluppin gjørdist vrak. Mannsskaði hendi tibetur eingin.

Sofus andaðist 21.mars 1957.

Syrgiliga vanlukkan við "Sonju Egholm" Vit fara at venda aftur til frásøgnina um vanlukkuna við "Sonju Egholm", sum vit høvdu í somu. Víst verður til endurgivnu minningarorðini um Alfred Egholm, har nevnt verður eitt óhapp í Aberdeen, sum kom at kosta honum dýrt.

"Sonja Egholm" var upprunaliga "Dora Venø", keypt úr Danmark. Í mars 1946 vóru teir í Aberdeen

og landaðu og teir fingi landingarútgerð frá landi av og tað vóru fólk á staðnum sum landaðu. Men nakað hevur verið galið við hesi útgerð, tí okkurt gongur fyri, so ein landari, sum kemur framvið, fær skaða.

Tá teir í september árið eftir koma aftur til Aberdeen verður Alfred møttur av einum endurgjalda kravi frá tí skadda arbeiðaranum, sum er heili 4.500 pund, sum var heilt nóggur peningur tá í tíðini. Alfred fær ábyrgdina av vanlukkuni, hóast landingin var fyriskipað av landingarmonnum í auk-tónini. Alfred avvísir blankt kravið, sum hann metir at vera honum óviðkomandi. Men hald verð-

ur lagt á skipið og teir sleppa ikki avstað, tá teir ætla.

Meðan teir bíða, hendir tann syrgiliga vanlukkan, at Ejvind, sonur Alfred, druknar.

Ejvind var ein ungur lættlyntur unglíngi, júst ikki fyltur 21 ár. Í Dimmalætting fær hann tað ummæli, at hann var "til trods for sin unge alder en dygtig og djærv sømand, som tillige var særdeles afholdt af alle dem, han færdedes iblandt."

Sofus Poulsen í Aberdeen kendi væl Alfred, og hann greiðir frá, at Alfred greiddi honum frá hesum tilburði. Ejvind hevði sagt so við pápa sín: "Pápi, eg komi við tær hendan túrin til Íslands og vit skulu

gera ein rimmar túr." Hann so gjørdi, og alt gekk sum vanligt, uttan tað, at Affi hevði ein dreym .. dekkið var fult av blómum og kransum ... Hann hugsaði so, hvat ið hetta skuldi týða ... mundi tað vera, at teir fingi ein ringan túr ella hvat. Fiskiskapurin, teir snurraðu eftir flatfiski, gekk væl, og teir fingi eina góða last og fóru so til Aberdeen at landa. Ferðin niður gekk væl og sølan var góð.

Seinni høvdu teir verið í landi, og teir komu oman at Dee ána, har bátarnir vanliga lógu aftaná landingina á fiskamarknaðinum. Vatnstandurin har er ávirkaður av flóð og fjøru, so at langt er niður á dekkið, tá ið fjøra er, og áarføri er altíð á fjøru. Hetta var tíverri stóðan, tá ið teir komu oman. Teir fóru so niður eftir jarnstigunum, sum har vóru. Komnir umborð saknaði Affe Ejvind. Hann rópti so eftir honum, men fekk einki svar ... tá kom tað fyrri hann .. tú kanst rópa sum tú vilt, men svar fært tú einki ...og so var tíverri. Hóast leitað bleiv funnu teir einki til Ejvind. Hann hevur vist mist fótafestið, er gliðin í ána og er tikin til havs við streyminum. Og fyrri at sleppa avstað aftur mátti Alfred veita eina trygd uppá 3.000 pund ella kr. 60.000.

Hetta var ein ræðuligur smeitur hjá Alfred at koma heim aftur uttan sonin. Og minni smeitur var tað ikki fyrri konuna Eriku. Tá Affe fór til gravar vórðu eisini minningarorð søgd um Ejvind, eins og navnið hjá honum

Í greinini um "Langanes", har manningin varð bjargað av "Mignonette" við Jens Petur Egholm sum skipara, var eisini greitt frá einum øðrum bjargingarbragdi. Hetta var tá sumbingurin Hjalmar fær syft ein drong inn aftur á dekkið eftir, at hann er farin fyrri borð av einum brotasjógv.

Pápi tann bjargaða sonin var so takksamur, at hann hvørt ár eftir hetta kom við einum lambi til Hjalmar!

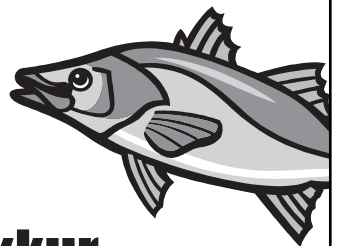
eisini kom á gravsteinin fyrst hjá pápanum og síðan hjá báðum foreldrunum.

Søgan um dreymin er enn ein vátan um, at meira er millum himmal og jørð....Tað roysni sum Alfred framdi í 1932 við bjargingini av manningini á franska skipinum, byrjaði jú við einum dreymi! Dreymurin um blómur-nar og kransarnar minnir um ein annan líknandi dreym, sum vit hava umrøtt.

Hetta var hjá Miu Mikkel-sen úr Gøtu, sum misti mannin, Sofus, við "Immanuel" í 1932. Hon hevði ein líknandi dreym áðrenn teir fóru avstað, har songin var dekkjað við blómum. Tá væntaði hon, at tað fór at vera hon, sum fór at doyggja, tí hon var so sjúk. Men tað gjørdist Sofus. Sjálv er hon blivin 100 ár!

AGN

**sild
tobis
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

..dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR
telefon: 448095 · fax: 448744

Fupp og fakta um tilfeingisrentu

Sum framhald frá seinasta blað útgreina vit í hesi grein sjónvarpstíðindini um tilfeingisrentuna.

Í seinasta blaði høvdu vit viðmerkingar til tíðinda-røðina í Degi og Viku um gjald fyrir fiskirættindi og harvið eisini tilfeingis-rentu. Hetta skal vera eitt ískoyti til hesi "tíðindi" fyrir at gera fólki tað heilt greitt, hvussu tað verður arbeitt í málum sum hesum og annars eisini øðrum málum.

Hin 12. september hevði Dagur og Vika fyrstu ferð hesi stórtíðindi undir yvirskriftini, at landskassin kann fáa fleiri hundrað milliúnir í inntøkum árliga av fiskirættindunum.

Útgangsstøðið er sölán av teim stóru verksmiðju-trolarunum, har kvotan hjá hvørjum teirra verður søgd at hava verið seld fyrir 40 mio. kr. Hjá Kjølbrotrolarunum er peningurin komin inn í ein almennan grunn. Eftir er "Vesturvón", og henda sölán saman við øðrum líknandi kvotasølum er - sambært hesum tíðindum - grundarlag undir eini landskassainntøku uppá fleiri hundrað milliúnir árliga. Júst hetta gjørdur vit viðmerkingar til í seinasta blaði, og tær fara vit ikki at endurtaka.

Tað skal bert staðfestast, at málið er í tveimum pørtum. Annar er sölán av kvotum, har seljarin kann fáa stóran vinning av at selja "fólksins ogn". Tað er rættiliga stór semja um, at hetta er skeivt, og at nakað má gerast her.

Hin parturin er um teir, sum eru í vinnu grundað á tey rættindi, sum eru fingin "ókeypis", skulu gjalda til landskassin fyrir sín rætt til at veiða. Tað er hetta, sum henda greinin skal snúgvá seg um.

Hvat hevur Johnny sagt?

Upprunin til hesi tíðindini er fráfarandi formaðurin í Búskaparráðnum Johnny í Grótinum. Hansara fremsta uppskot er at selja fiskirættindi á uppboðssølu, eitt uppskot, ið er komið frá Búskaparráðnum fyrir nøkrum árum síðani. Fólki við skili fyrir vinnuviðurskiftum mettur hetta uppskot einki samband at hava við veruleikan. Heldur ikki kundi vísast á nakað dømi um, at hetta kundi lata seg gera.

Men í øðrum lagi hevur Johnny í Grótinum uppskot um eina tilfeingisrentu. Hetta merkir, at

uppgjørt verður, hvussu nógv tær ymisku kvoturnar kasta av sær, t.v.s. í tilfeingisrentu, og at vinnan fær álagt at gjalda eitt prosentgjald av hesum avkast, sum skal fara í landskassin sum gjald fyrir at troyta "fólksins ogn".

Nú er ikki heilt lætt at vita, hvat Johnny veruliga hevur sagt við sjónvarpið. Slíkar samrøður verða jú kliptar til at passa til endamálið, so bert ein brots-partur kemur á skíggjan. Men her má so gangast út frá tí, ið varð endurgivið.

Íslenska skipanin Fyrst vísir Johnny til íslensku skipanina við tilfeingisgjaldi, har gjaldið sambært honum í fjør var 6% og í ár 9,5% av "netto". Fyrir tað fyrsta eru tey ítøkiligu tølini ikki røtt. Í ár er gjaldið 6,6%, meðan tey 9,5%, sum Johnny segði vera galdandi í ár, ikki koma í gildi fyrr enn í 2009. So tað er ikki meira nágreiniligt enn so.

Men tað, sum er tað heilt avgerandi fyrir at kunna fáa røttu fatan av hesum, er, at munurin millum brutto og netto verður lýstur. Tað verður hann ikki. Tí siga hesir upplýsingar einki. Tað er óneyðugt at siga, at munurin millum brutto og netto kann vera hvat sum helst.

Mótsatt sjónvarpinum hava vit kannað málið hjá røttu viðkomandi í Íslandi, og vit endurgeva ta frágreiðing, sum vit hava fingið frá Sjómannasambandi Íslands um henda spurning. Hon er lætt lesilig á íslenskum, so tað er ikki neyðugt at týða hana. Frágreiðingin sigur í stuttum, at tilfeingisgjaldið verður goldið aftaná frádrátt av útreiðslum sum hýru, olju og aðrar rakstrarútreiðslur. Hesar eru so stórar, at aftaná hesar frádráttir er bert - grovt roknað - 1% eftir av brutto at gjalda. T.v.s. at hetta skal samanhaldast við tey 6,6%, sum eru galdandi, ella enntá tey 9,5%, sum vórðu upplýst í tíðinda-sendingini!

Men tað, sum eisini er áhugavert, er, at við tí útrokningarháttinum, sum verður nýttur í Íslandi, hevði avgjaldið av tilfeingisrentuni á føroyska landgrunninum í ár verið sera nær um ikki beinleiðis null.

Íslenska skipanin

Útreikningsaðferðin er útskýrd í 21. grein laganna um stjórn fiskveiða nr. 38/1990 og reiknar Fiskistofa veiðileyfagjaldið fyrir hvert fiskveiðiár. Veiðileyfagjald fyrir fiskveiðiárið 1. september 2005 - 31. ágúst 2006 er 1,53 kr. á þorskígildiskíló (til dæmis er 1 kg af þorski er 1 þorskígildiskíló, en 1 kg af ufsa er 0,37 þorskígildiskíló). Fiskistofa gefur út þorskígildisstuðla fyrir allar fisktegundir. Veiðileyfagjaldið á síðasta fiskveiðiári var 1,99 kr á þorskígildiskíló lækkar á því fiskveiðiári sem er að byrja, verður 1,53 kr á þorskígildiskíló.

Veiðileyfagjaldið er reiknað þannig út fyrir fiskveiðiárið 1/9 2005 - 31/8 2006:

Tekið er verðmæti afla allra fisktegunda sem lúta stjórn fiskveiða (brúttó verðmæti), fyrir tímabilið 1. maí 2004 til 30. apríl 2005. (BV)

Frá þessu verðmæti er dregið

1. Reiknaður olíukostnaður.

Reiknaður olíukostnaður var 6.218 millj. kr miðað við árið 2000. Olíukostnaðurinn er framreiknaður til tímabilsins 1. maí 2004 - 30. apríl 2005 miðað við breytingar á heimsmarkaðsverði á olíu. (OK).

2. Reiknaður annar rekstrarkostnaður sem var 17.569 millj. kr á árinu 2000. Annar rekstrarkostnaður er framreiknaður miðað við verðbreytingar frá árinu 2000 til tímabilsins 1. maí 2004 til 30. apríl 2005 (AK).

3. Reiknaður launakostnaður sem er ákveðinn 39,8% af brúttóverðmætinu (BV).

Af því sem eftir er er veiðileyfagjaldið 6,6% (var 6% í fyrra og verður orðið 9,5% árið 2009)

Formúlan verður þá svona:

Veiðileyfagjaldið er (BV-OK-AK -39,8% af BV)*6,6% deilt með þorskígildum í kg = 1,53 kr á þorskígildiskíló.

Fyri at sleppa undan misskiljingum endurgeva vit ta frágreiðing, sum vit hava fingið úr Íslandi á upprunamálinum. Sum tað sæst, er tilfeingisrentan lækkað frá í fjør til í ár, hóast prosentsatsurin er hækkaður frá 6%, til 6,6% í ár. Hetta vísir, at hetta er ein skipan, sum er lagað til bæði inntøkur og útreiðslur. Og alt annað líka vilja hækkað oljuútreiðslur, sum sláa ígjøgnum við útrokningini komandi ár, lækka útrokningargrundarlagið. Síðstu tøl vit hava sæð fyrir toskaprísir í Íslandi er íkr. 17,53 pr. kg. Hetta merkir at tilfeingisgjaldið er 0,9% ella ein tíggjundapartur av tí sum formaðurin í Búskaparráðnum upplýsti.

18.03.2005
Stortingsmelding om marin verdiskaping:
Ludvigsen varsler ressursrente
Fiskeri og kystminister Svein Ludvigsen varsler at det er regjeringa sitt mål å innføre ressursrente på fangstleddet. Dette vil neppe skje i BondevikII
regjeringa si tid, sa han då han la fram stortingsmeldinga om marin verdiskaping i dag.

Svein Ludvigsen understreka at arbeidet med å utgreie alle sider med dette skal fortsette, men at det i dag ikkje er grunnlag for å innføre ei slik ressursrente. Leiar i Norges Fiskarlag Reidar Nilsen, seier det er heilt uakseptabelt at avgiftstrykket for flåten blir auka, og viser til at den sitjande regjering har lova skatte og avgiftslette til alle, medan fiskeflåten helle tida har fått auka. avgiftstrykket

Hetta er tikið úr heimasíðuni hjá Norges Fiskarlag. Her vátta fiskimálaráðharrin, at tað verður arbeitt við útgreiningum í samband við tilfeingisrentu, men at tað er ikki grundarlag fyrir eini slíkari í dag.

Tilfeingisgjald ella tilfeingisrenta

Síðani nevnið Johnny eina frágreiðing í norska fíggaráráðnum, har teir hava roknað seg fram til eina tilfeingisrentu, sum kann vera 40%, tá flotin er fult tillagaður, uttan at tað verður nærri greitt frá tí.

Her er at leggja til merkis, at meðan Johnny um íslensku skipanina nýtir orðið tilfeingisgjald tosar hann nú um eina tilfeingisrentu, sum um hetta var tað sama, og at øll rentan tiskil skal fara í almenna kassan. Men tað er tað als ikki talan um.

Tað, sum er hent, er, at norska fiskimálaráðið hevur biðið sentrið fyrir fiskivinnubúskap við Handilsháskúlan í Bergen gera eina meting av, hvat ein tilfeingisrenta kann vera.

Tilfeingisrentan er ein uppgerð yvir ta "rentu"

ella avkast, sum verandi kvotur geva, og hvat tær kunnu koma at geva undir ávísnum umskipanum.

Staðfest verður, at rentan sum er liggur um 0, null, men tey 40%, sum Johnny nevnið, eru treytað av eini "optimalari" umskipan av fiskiflotanum.

Fyritreytin er ein slík umskipan av flotanum, at bert tey bestu skipini í øllum bólkum eru í vinnu alla tíðina. Hetta vil m.a. merkja, at talið á fiskimonnum fer at minka við í minsta lagi eini helvt. Ein kann bert hugsa sær, hvørjar avleiðingar hetta hevði havt í Føroyum! Og hetta kemur ikki minst at merkjast í útjaðaranum, tá tilfeingið verður á færri honum. Tað verður enntá roknað við móguleikanum, at norskar kvotur verða veiddar bíligari av útlandskum skipum ella av útlandskari manning. Hetta virkar sum fagrir dreymar hjá teoretikarum, sum í hvussu er bert partvíst lata seg seta í verk.

Men tað avgerandi er, at tað verður ásannað, at í verandi stöðu vildi ein tilfeingisrenta verið um 0 (null) í Noregi sambært somu serfrøðingum. Og er hetta ein váttan um, at tað kann vera sera langt millum teori og veruleika.

Tað fekst tann fatan av umrøddu tíðindum í sjónvarpinum, at tilfeingisrentan øll sum hon var skuldi enda í almennum køssum, og hetta hevur givið grundarlagið fyrir teimum hundræðstals milliönnum, sum sjónvarpið hevur útvegað landskassanum. Tað er tað als ikki talan um. Tað kann hægst vera ein meira ella minni partur, sum skal gjaldast, men tað finst einki boð í Noregi uppá hetta. Sagt verður eisini í frágreiðingini, at tað er heldur eingin, sum sigur, at ein mógulig tilfeingisrentan í framtíðini skal skattast yvirhøvur, ella í givnum føri, hvussu nógv hon skal skattast. Men undir øllum umstøðum skal tað loysa seg hjá skipunum at fáa størri avkast, ella verður einki gjørt fyrir at bota um avkastið.

Tí verður eitt evt. gjald goldið av vinninginum og ikki av bruttoveiðivirðinum, sum tað hevur verið sett upp í sjónvarpinum.

Hetta var eisini váttað í

NYHETER

[Skriv ut denne artikkelen]

Anslår ressursrenta til fire milliarder

Av
Terje Jensen - terje.jensen@fiskeribladet.no
02.03.2005 04:00

Senter for fiskerøkonomi ved Handelshøyskolen i Bergen har anslått ei framtidig ressursrente i fiskeflåten til å ligge rundt fire milliarder kroner med samme fangstfordeling mellom flåtegruppene som i dag, men med ei maksimal strukturering innenfor hver flåtegruppe, slik man nå ser konturene av.

Fiskerøkonomene har ikke hatt mandat til å vurdere hvor mye ei slik ressursrente eventuelt skal beskattes, eller om den skal beskattes i det hele tatt. –Her må man nok se på det totale skattetrykket på næringa i dag. Det er tross alt ganske stort allerede, mener seniorforsker Stein Ivar Steinshamn som er en av de mest sentrale økonomene bak utredningen.

Rognvaldur Hannesson har lagt et av premissene for Ludvigssens videre fiskeripolitikk gjennom ei utredning av ressursrente-problematikken. Dette blir en del av stortingsmeldinga om marin verdiskapning som ventes framlagt like før påske. Arkivfoto

Hannesson

Det er Fiskeridepartementet som har satt i gang dette arbeidet anført av smått legendariske professor Rognvaldur Hannesson og så altså seniorforsker Stein Ivar Steinshamn. Deres oppgave har vært å beregne ekstragevinsten fiskerne får ved å ha gratis tilgang på råstoffet i havet.

Hensikten med å kunne dokumentere en slik ekstragevinst er naturligvis å sikre seg det nødvendige grunnlag for å eventuelt beskatte gevinsten.

Null i dag

Slik det er i øyeblikket, mener professorene at ressursrenta i grove trekk pendler rundt 0. Dette innebærer at næringa har begrensninger på seg for å skape ekstra sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene som omtrent tilsvarer verdien av råstoffet de fisker på.

Skal det bli noen ekstra gevinst, må det altså ytterligere strukturering og liberalisering til. Ved å bygge ned antallet fartøy slik at alle båter i alle flåtegrupper har helårig sysselsetting, mener altså fiskerøkonomene at det kan være fire milliarder ekstra å hente for fiskerne. Og det vil naturligvis staten og samfunnet ha sin andel av.

Hendan greinin lysir væl norsku skipanina og váttað tað sum stendur í hesi grein, og sum grundleggjandi er í stríð við sjónvarpstíðindini um hetta mál. Her sigur Rognvaldur Hannesson, at víst kann tilfeingisrentan í Noregi gerast 4 mia. ella 40% av samlaða veiðuvirðinum hjá norskum fiskimonnum, men hetta sigur einki um, hvat eitt møgult tilfeingisgjald skal vera. Í lútuni vildi tað annars verið um null. Tí er púra einki grundarlag fyri at nýta norðmenn sum páskot at tosa um 100 tals milliónir í landskassan í tilfeingisgjaldi. Hetta er villeiðing so tað forslær.

vár av norska fiskimálaráðharranum, Svein Ludvigsen, sum sigur stjórnina víst arbeiða við málinum, men hann ásannar tó, at tað í verandi stöðu ikki er grundarlag fyri at tosa um eina tilfeingisrentu. Undir øllum umstøðum skal ein slík skipan gerast í samráð við vinnuna. Og tað er óneyðugt at siga, at tað er sera stór ósemja í Noregi um hetta upplegg.

Johnny helti til, at tað var hóskaði við eini tilfeingisrentu nærri tey 25%,

sum tað skilst av bruttoveiðuvirðinum. Men hetta hevur hann so ikki frá teimum norsku útgrein-ingum, sum vit hava sæð.

Og “vups” hevur sjónvarpið innkasserað til landskassan fleiri hundradø mio kr. bert av teirri

Hetta er seinasta dømi um, at í Danmark er hóast alt mark fyri, hvat fjølmiðlar kunnu loyva sær. Í Føroyum er einki slíkt mark. Tað er hetta mál seinasta av mongum dømunum. Lutvíst tí tað finst eingin tíðindaleiðsla, og lutvíst tí føroysk tíðindafólk halda hondina yvir hvørt annað. Tey sita nevnliga øll í einum glashúsi.

Tað sum ikki er tikið við Eitt høvuðsprinsipp fyri einhvønn tíðindaflutning er, at mál verða lýst í síni heild. So kunnu fólk taka stöðu út frá tí. Hetta er ikki gjørt í hesum máli.

Sjónvarpið hevur ikki gjørt tað minsta “research” ella kanningararbeiði í hesum tíðindum. Einasta “dokumentation” eru nakrir setningar hjá einum fráfarandi formanni í Búskaparráðnum. Síðan hevur ein yvirkrift verið sett og tíðindaflutningurin er so lagaður til hana.

Okkara saman-dráttur av hesum máli er:

Tann einasta verandi skipan viðvíkjandi tilfeingisrentu, sum vit kunnu sammeta okkum við, er tann íslenska.

Sambært hesi skipan er tilfeingisrentan í Íslandi umleið 1% av toskavirðinum, og hon er lækkað í upphædd í ár í mun til í fjør. Og hevði henda skipan verið galdandi í Føroyum, hevði gjaldið verið nærri null.

Tann skattur av tilfeingisrentu, sum arbeið verður við í Noregi, vildi eisini merkt umleið 0 í Noregi í dag. Og tá vildi hon eisini gjørt tað í Føroyum. Tað er eisini tilskilað í norska álitinum í hesum máli, at ein tilfeingisrenta skal vera ein partur av einum vinningi, sum skipini fáa av sínum fiskirættindum. Her er eingin prosentsatsur settur. Men tað er als ikki uppá tal, at øll tilfeingisrenta í Noregi skal verða tikin av bruttovirðinum, sum tað hevur verið borðreitt við í Degi og Viku.

Niðurstøðan er tískil, at

hesi tíðindi sum heild mugu sigast at vera “fupp”, sum stórt sæð einki grundarlag er fyri.

Ov mikið av slag-síðu fyri formannin í Reiðarafelagnum Inntil nú hava verið seks tíðindasendingar um hendan spurning á einum so tunnum grundarlagi, sum her er greitt frá. Tað hava verið tvey smá innsøg, sum hava verið ímóti umrødda hugskoti, nevnliga fólkaflokkurin og Bjarti Mohr. Restin hevur verið skorið soleiðis til, at tey hava stuðlað sjónvarpsvertinum. Og tá tað vísti seg, at javnaðarflokkurin í fyrsta umfari stuðlaði honum, ja, so er flokkurin sloppin framat tvær ferðir.

Tað hevur verið ein slík slagsíða í hesi lýsing av málinum, at formaðurin í Reiðarafelagnum hevur borið seg undan at medvirka. Hann vildi ikki leggja navn til ta uppløgdu manipulation, sum heilt opinlýst er farin fram í hesum málinum.

Tíðindaflutningur undir alt lágmark Hetta er annars ein tíðindaflutningur, sum er fullkomiliga í samsvari við tær royndir, sum vit hava lýst í nógvum greinum um her í blaðnum. Tað er eingin ivi um, at tíðindaflutningurin í Føroyum er tann vánaligasti í okkara parti av heiminum.

Tíðindamenn sita sum pávar og halda seg einsamallar hava førleika at avgera, hvat eru “røtt” tíðindini, og tann, sum loyvir sær at staðfesta ítøkiligar skeivleikar í tíðindaflutninginum, verður roknaður fyri at vera ein kettari.

Hetta er kanska ikki so nógv øðrvísi enn hjá tíðindafólki í øðrum londum. Men munurin er bert tann, at okkara fjølmiðlar sleppa at gera, sum teimum líkar, tí einki eftirlit er.

Tað er fyri tað fyrsta greitt, at í hesum forinum eru almennu fjølmiðlarniruttan nakra sum helst tíðindaleiðslu. Tað finnast ongarglur og ongarmannagongdir um tíðindaflutning, og um hann er skeivur ella rættur hevur ongan týðning, bert hann tænar teimum áhugamáli, sum skulu røkjast. Tað hevði verið lætt at funnið meira “sannleika” í hesum máli, t.d. í seinasta FF-blaðnum, men tað hevur ongan áhuga.

Í Danmørk er - hóast alt - eitt eftirlit, sum fyrst og fremst er millum tíðindafólkinu sjálvi. Tann, sum fer út um eitt avist mark, verður loftaður av hinum fjølmiðlunum, og hetta førði m.a. herfyri við sær, at varatíðindaleiðarin í TV2, Lotte Mejlhede, mátti leggja frá sær. Hetta hevði ikki kunnað hent í Føroyum. Tað er greitt, at teir stóru fjølmiðlarnir friða hvør annan, so har er einki at heinta. Og teir hava heldur ikki nakað annað val. Teir hava allir nógv lík í lastini, og hvør er hann, sum torir at blaka við gróti, tá hann sjálvur situr í einum glashúsi?

Royndirnar vísa eisini, at tað at klaga er verri enn einki at gera. Í minsta lagi fæst einki burtur tí, og í ringasta lagi verður tú verri fyri, sum vit eisini hava víst á.

Vit fara at endurtaka okkara uppskot um eina óhefta dygdarmeting av føroyska tíðindaflutninginum. Vit vilja fegin luttaka!

TV2 var usaglig i Triple A-sagen

Radio-TV-nævnet i sin afgørelse i forbindelsen med Triple A-sagen på TV2

/ritzau/ - 10:26 - 28. sep. 2005
Senest opdateret - 10:42 - 28. sep. 2005

TV2 overtrådte vilkårene om upartiskhed og saglighed i public service forpligtigelsen i indslaget om 'indvandrerbanden' Triple A. Den afgørelse traf Radio- og TV-nævnet, da de onsdag offentliggjorde resultatet fra et møde tirsdag.

Nævnet finder, at der var en lang række fejl og mangler i indslaget, og at TV2 ikke har været omhyggelig nok i researchen.

- Kravet om, at der skal lægges vægt på saglighed og upartiskhed i nyhedsformidlingen, indebærer også en forpligtigelse til at udvise omhu, særligt når det er om præsentationen af indslag om et væsentligt samfundsproblem, siger nævnets formand, Christian Scherfig, i en pressemeddelelse.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Mánadagur 19. september
Tað eru + 2 stig í dag. "Helene L" kom inn at landa krabbar í morgun; teir hava gott 20 tons inni og hava drigið um 3.000 teinar. "Helena L" hevur havt nógvar smáar "sjúk-ur" hesa síðstu tíðina, men nú mugu vit hopa, at hon er blivin "frísk" aftur.

Teir hava eisini dripið nakrar grindahvalir í Nuuk herfyri.

21. september
+ 2,1 stig og vindur av suðri við vátakava. "Lómur" kom inn at landa her í Sisimut í morgun. Teir hava gott 90 tons inni.

23. september
+ 2,3 stig og stilli. Kana-diarin "Kingi" kom inn at landa í morgun; skipið er fult - knapt 250 tons av rækjum hava teir inni. Teir rokna við at fara nýggjan túr í morgin. Krabba-kvotan fyri innanskers veiði skuldi annars steðgað her hjá okkum tann 26. september. Hon er longu steðgað í sunnaru helvt, men í gjár avgjörði landsstýrið at økja innan-skera kvotuna aftur við 1.000 tons, og hon skal bítast ímillum kom-munurnar, so vit finga

200 tons aftrat, sum møguliga er nóg mikið til bátarnar í 2 mánaðir.

"Louisa L", sum hevur verið í Føroyum og sett nýggja verksmiðju til skelj-ar í, er komin á fiskileið aftur. Teir royndarkoyra sum nú er, og onkrar justeringar verða gjørdar. Annars siga teir, at tað vísir seg at rigga væl.

27. september
Tað eru + 1,2 stig og stilli. "Lómur" kom inn at landa í morgun, teir hava gott 75 tons inni. Teir loystu aftur til nýggjan túr seinnapartin.

"Louise L" kom inn eftir onkrum luti; teir royndarkoyra verksmiðjuna til jákupsskel, og har eru onkrar barnasjúka enn, men tað er ein bagatell. Tá alt riggar, kunnu teir koyra um 1.500 kg av lidnari vøru niður um dagin. Nú kóka teir vøruna, og tað er nakað nýtt, og eisini er minkað nóg um manningina. Fyri tíðina er prísurin fyri jákupsskeljar uttan rogn uppi á 100 kr. kg, so um teir fáa upp í lastina, sum er gott 20 tons, er lastin góðar 2 mill. kr. verd. Teir plaga at hava ein mánaða um at fylla lastina.

"Mano", ein svartkalva-

trolari úr Manitsoq, hevur verið inni og landað. Trolarin tekur um 200 tons av svartkalva; teir fóru út á nýggjan túr í dag.

28. september
Nú eru minus 4,6 stig og stilli. "Nanok Trawl" kom

sum áður fiskaði krabba, inn. Teir eru í øðrum ørindum nú, tí nú fiska teir svartkalva við gørn-um. Eg tosaði við skip-aran, og hann segði, at teir høvdu 600 gørn íalt standandi; tað vil siga 50 gørn í hvørjum trossa.

"Markus" var inni í gjárskvøldið og bunkraði; teir fóru út aftur í nátt.

Nú hava teir aftur dripið grind, um 100 hval, uppi við Kangatsiaq. Teir selja her "á brettinum", sum vit kalla tað.

Trolarin "Sisimiut" kom inn til Nuuk at landa svartkalva 2. oktober. Teir høvdu tilsamans gott 1.000 tons í 48 fiskidagar - tað besta, trolarin hevur fiskað uppá so stutta tíð.

inn at landa í morgun; teir hava gott 420 tons inni. "Akamalik" er inni í Nuuk og landar í dag, og skeljabáturin "Anna Kiil II" er eisini inni og landar, teir hava knapt 20 tons inni. Og so kom ein gamal kenningur, "Vinlander",

Fiskiskapurin var ikki tann stóri, sum hann segði; teir hava verið úti í knappar 6 vikur hendan túrin, og lastin var so gott sum hálv nú. Teir komu inn vegna brek í tí eina frystaranum. Teir skulu eisini landa í morgin.

29. september
Minus 3,6 stig og lot av eystri. Ja, hendan dagin í Føroyum - Mikkjalsmessu - gloymi eg ongantíð. Tá skurðfjöllini skuldu gangast - tað kriblar í mær eftir at sleppa á fjall ella fara niðan á trøðna og taka okkurt lambið at slakta. Jú, tað vóru tíðir, sum eg gjarna vildi upplivað aftur, men tíverri...

Heilt illa stendur ikki til allikavæl. Eg havi fingið tveir penar veðrar frá einum plássi, sum liggur innanfyri Narrsarsuaq, ein veturgamlan og ein tvævetur. Eg hevði tveir kønar "veðramenn" heimanífrá, sum eru við trolara her, at koma og handla krovini. Har varð tikið um síður-nar, ja, so at siga alla-staðni, har man plagar at røra við krov, varð gjørt, men illa varð mettt um vektina. Skotið varð 14 og 18 pund galið, tí tann eini veturgamli vág 76 pund, og tvæveturveðrurin vág 84 pund. Válgarnir eru sera vakrir á at líta, og tað verður spennandi at fara undir at kóka. Rullupylsurnar síggja eisini væl út - og so høvdini eisini við tí góða nakkaspikinum. Eg fái tveir veðrar aftrat, so veturin er bjargaður við góðum veðrakjøti. Mítt fjall er sostatt hálvgingið nú.

Annars føli eg meg sum heima, tá eg passaði heimaseyð, tí fyri tíðina havi eg 4 ross gangandi á

beiti niðanfyri húsini hjá mær. Eg fódri tey frá altanuni við øllum slags breyði og so grønmeti so sum piparrøtur í trimum farvum! Rossini fara eftir teimum gulu fyrst, og hví tað skilji eg ikki - munnu tey vera farvublind ella hvat? Tey fáa eisini melónir, tomatir, bananir, vín-drúvur, kinakál, ja, øll møgulig sløg av grønmeti, sum er blivið ov gamalt í handlunum. Eg fái tað serverað í túnið. Mær dámar hetta ítrivið sera væl og standi leingi og hyggi at teimum. Ongantíð hevði eg hug at fáa mær ross niðan á trøðna hjá okkum í Havn den tíð tað var. Mær hevði dámt betur at hesi kriatúrini søgdu mæ-mæ í staðin fyri at gengja!

"Seermisuut" er í Mani-sok og landar í dag; teir hava fulla last.

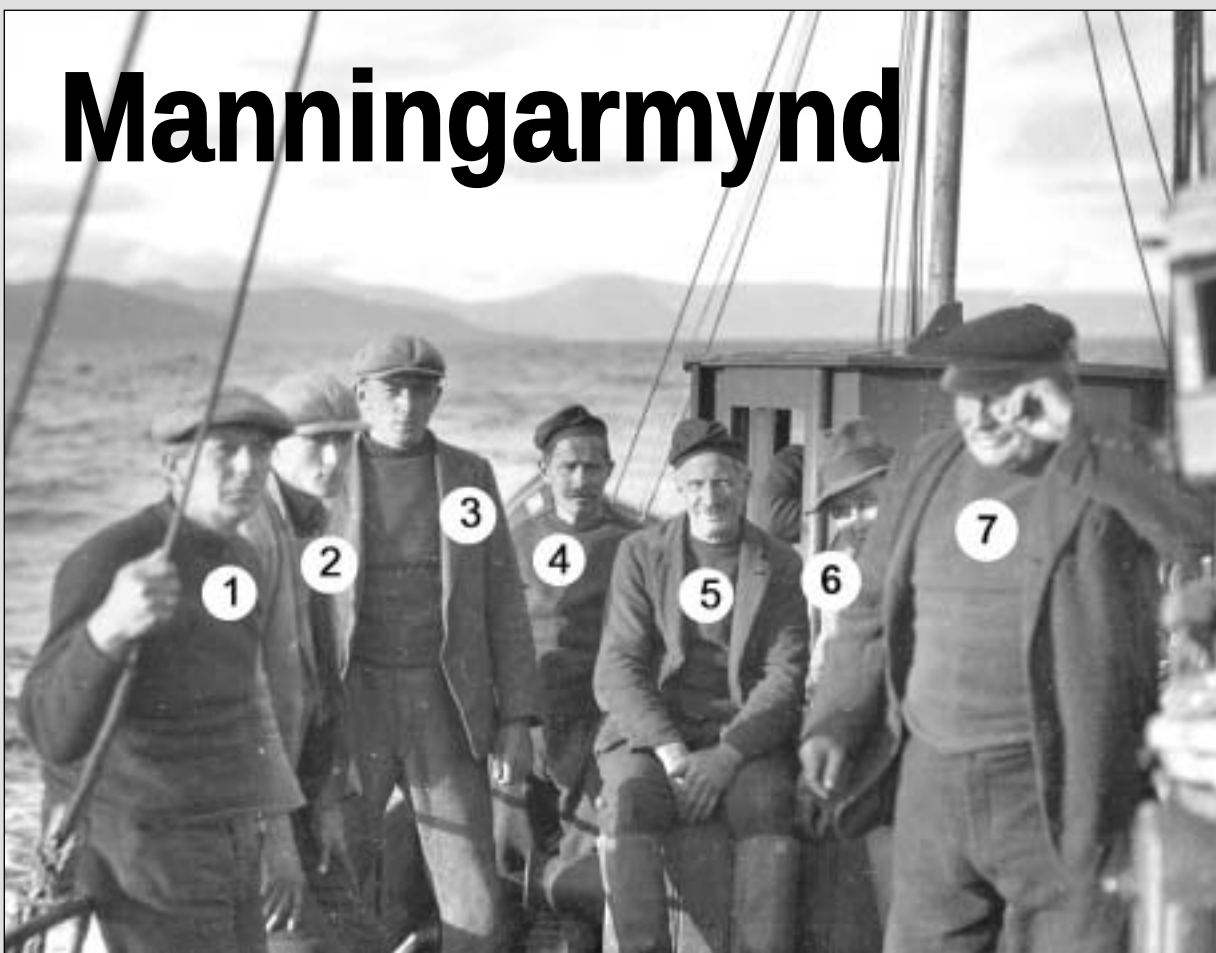
1. oktober
+ 1,8 stig og nógur vindur av útnýðringi. Eg havi frætt frá einum trolara, sum er í Eysturgrønlandi, at har er ikki tað stóra. Hann sigur, at teir eru komnir upp til 4 tons um døgnið. Tær stóru rækjurnar eru bleytar, men tað fer at broytast um eina tíð.

Tá "Vinlander" í gjár skuldi flyta pláss, vóru teir so óhepnir at sigla á "Annu Kiil II". Stoyturin var so mikið harður, at tveir stórir ljósskermar, sum standa ytst á bakkanum til ís-útkikk, kunnu nú brúka at lýsa eftir stjörnum við! Tað var okkurt við maskinuni, sum ikki vildi bakka. Hann endaði eisini yviri við fabrikkina, og teir søgdu, at hann tók land.

2. oktober
Trolarin "Sisimiut" kom inn til Nuuk í dag at landa svartkalva; teir hava fiskað tilsamans gott 1.000 tons í 48 fiskidagar, og tað er tað besta, sum trolarin hevur fiskað uppá so stutta tíð. Óført fiskari - tað kann ikki sigast annað.

Tað hevur verið so ringur sjógvur úti á, at nakrir av trolarunum hava verið inni í Amertoq-fjørðinum og krokað. Teir fóru út aftur seinnapartin í dag. Og "Vinlander" liggur við ikki minni enn 12 endum inn á land, so nógur run er inni í havnini her.

Manningarmynd

Vit hava aftur eina mynd frá Fornminnissavninum. Latið okkum frætta, um tit kennast við nakran av monnunum og vita nakað um í hvørjum sambandi myndin er tikin.

3350F2995

Samrøða við Sofus Poulsen - 1. partur

Sofus Poulsen:

Úr Syðrugøtu til Aberdeen

At taka úr
blaðnumSíðurnar 9,
10, 15 og 16
kunnu takast
úr blaðnum

Tá vit í mai mánaði í ár vóru í Newcastle til minningarhaldið fyri teir donsku og føroysku sjómenninar, sum fórust undir 2. heimsbardaga, var Sofus Poulsen við sum umboð fyri løgmann. Sofus hevur í meiri enn 50 ár verið kendur av fleiri ættarliðum av fiskimonnum sum “okkara maður” í Aberdeen. Tey fyrstu nógvu

árin saman við Oddmar Skarðhamar, umboðsmanni í Aberdeen. Vit finga eina samrøðu við Sofus, har hann greiddi frá sínum hendingarrika lívi. Samrøðuna prenta vit í trimum pørtum. Hetta er so fyrsti parturin, har hann greiðir frá barnaárum og tíðini undir krígnum.

Pápi

Pápi mín var Óli hjá Dánjali í Syðrugøtu. Hann forlisti við “Immanuel” í 1932. So míni fyrstu barnaár vóru í Syðrugøtu, og eg búði hjá ommuni og abbanum, Dánjal og Magninu á Mýruni. Eg minnst pápa eitt sindur. Tað klárasta í mínum minni um hann er, at hann plagdi at taka meg út at síggja mánan uppi yvir Støðlafjalli. Eg tonkti ofta uppá tað fyrr, hvussu tað kundi bera til, at hetta var so klárt í mínum minni. Tá Nessie kona mín og eg vóru í Føroyum seint í september í 1978 við “Smyrli”, fór eitt soverðið ódnarveður tvørtur um Føroyar og suður um Ísland. Vit skuldu ferðast eitt sindur runt í Føroyum, og vóru so inni í Gøtu. Vit høvdu verið hjá Martin Olsen, í Grund, til nátturða eitt kvöldið. Tá hevði eg sagt við Sannu fastur, at eg vildi fegin gista í húsunum hjá ommu, í Beiti. Eg hevði ikki verið har síðani 1945, og nú høvdu húsini fingið sentralhita.

Tað var gamaní, so vit vóru har um náttina. Tað var nógvir vindur. Eg hyggi so uppá Støðlafjall, og nú er mánin har. Hann vísti seg at hanga beint á Støðlafjalli. Tá gekk tað líka sum upp fyri mær, hví tað hevði verið so klárt í mínum minni frá tí eg var knapt trý ára gamal.

Mamma æt Jørgina, vanliga kallað Ginna. Hon var fostursystur Helenu, mammu Eiler og Sámál Jacobsen, og Constansu, sum endaði sum fýrpassari og bóndi á Syðradali. Constansa var eisini jarðarmóður í Kallsoynni. Hon var omma Bjørn Kalsø, núsitandi fiskimálaráðharra. Tær “systrarnar” vóru nógv saman, og sum rímligt menninir við. Og hetta mundu vera orsøkin til, at pápi fór á Suðurlandið við Sámál, sum var giftur við

Sofus

Óli Poulsen, pápi Sofus (standandi) saman við systkinabarninum Andreas hjá Poul Christoffer

Helenu, og sum var skipari á “Immanuel”.

Í aðrar mátar plagdi pápi at sigla við morbróður sínum Jóan Magnus Thomsen, har Niðri í Syðrugøtu, sum førði og átti triðingin í “Tvey Systkin” hjá Absalon á Skála. Abbi og Petur farbróður plagdu eisini at sigla við honum. Men tíverri hendi so tað, at pápi gekk burtur við “Immanuel”.

Tryggingin man hava verið á eini leið. Eg haldi, at allar konurnar, sum ikki høvdu hús, bygdu hús tá. Systir mín var ikki fødd. Hon varð kallað Óluva eftir pápa. Vit finga nakað av peningi, og eg minnst, at tá eg fór í realskúla í Havn, var hesin peningur tøkur at gjalda fyri skúlan, sum ein mátti gera tá. Mamma bygd so hús í Søldarfirði, tí mamma hennara búði jú har.

Tá eg var sjei ára gamal giftist mamma upp aftur við John, sum var hálvur íslendingur og hálvur skoti. Hann hevði verið nógv í Føroyum og Íslandi sum fiskakeypari fyri Hawse & Co, í London. Hann var konur í føroyskum og íslenskum og kláraði seg annars á fleiri málum. Hann plagdi at vera supercargo hjá damparum, ið komu til Føroyar eftir saltfiski. Hann plagdi at siga, at gøtumenn og vestmenningar vóru sera raskir at lossa. Teir goymdu ofta tað seinasta til hesar bygdirnar, tí her gekk tað sera skjótt fyri seg at fáa alt umborð.

Turkíhúsið

Eg minnst, tá “turkíhúsið” varð bygt í Syðrugøtu. Tey flestu í bygdini áttu partabrøv her, og tey plagdu eisini at arbeiða her. Eg plagdi - sum heilt ungur - at vera og skera burturúr hjá ommu, tá hon vaskaði fisk. Omma og Elia hjá Andreas Petur í Guttastovu vóru tær, sum høvdu tær størstu rúgvurnar. Eg hal-

Sofus saman við mammu síni, Jørginu, í 1932

di meg minnst, at tær vóru tvær ferðir so høgar sum hjá hinum. So her varð vaskað skjótt og væl. Umframt at turka fiskin úti hevði fiskavirkið eitt turkianlegg, so tey kundu turka fiskin til Brasilia í Suðuramerika.

Maskinmeistari var Jóhannes hjá Mikkjali, og var hann kendur fyri at vera sera hegnigur. Sjálvur slapp eg at hjálpa við at leggja fiskin á tremmur og at stýra vogninum.

Minnir úr Gøtu

Tað eru mong góð minnir frá teirri tíðini. Eitt var at fara í torv og at seta niður eplir og annað. Sjálvt eftir at mamma flutti til Søldarfjarðar, vóru vit allar ferir og nakað væl afturat í Gøtu. Eg kann m.a. minnst eina ferð - eitt vetrarkvöld í kavaroki. Tað var ræðuliga ringt veður. John bróður hevur verið 3-4 ár, og eg havi verið tað eldri. Abbi kom eftir okkum. Hann mátti bera John á bakinum, og eg rann við síðuna av honum. Tá vit

koma til Gøtu, er Grækari í Guttastovu har at skifta út múrsteinarnar innan í komfýrinum, og tí var eingin hiti í húsnum. At koma úr kavaroki inn í eitt kalt hús var ikki stuttligt. Men tá Grækari var liðugur, fýrði omma aftur, og so var aftur í lagi.

Eg minnst eisini tá myrkt var, og vit bert høvdu petroleumslampurnar. Tá vit vóru farnir í song, plagdi abbi at fortelja okkum onkra søgu, so sang hann og at enda hevði hann eina líta bøn. Og sangirnar vóru slíkir, sum man kann minnst til. So var lampan sløkt, og tað var bølmyrkt. Eg haldi ikki, at man eigur at gera hetta við børn. Myrktur er ikki nakað sum børnum dæmar. Eg kann gott minnst til, at eg sá kvistar og slíkt, og eg bilti mær alt móguligt inn, sum tað, at okkurt fór at koma út úr kvistunum. Hví, kann eg ikki siga akkurat, men síðani eg gjørdist vaksin, havi eg verið herviligur at síggja fólk og annað í mynstr-

Framhald á næstu síðu

um, bæði á tapeti og í linoleum. Hetta kemur kanska av, at man var myrkaræddur.

Ljósið varð spart
Tað vóru ikki nógvir peng-
ar tá ið tíðini, og tað varð
ikki tendrað, fyrr enn tað
var ordiliga myrkt, og tá
var bara tendrað í køki-
num. Tá ein gekk úti um
kvøldarnar, var at renna
frá køksvindeygað til
køksvindeyga, tí har var
ljós. Borðið í køkinum var
eitt av teimum, sum var
fest við hongslum á vegg-
in og kundi heingjast upp
á vegg, tá tað ikki var
brúkt, og her kundu vit
spæla ymisk spøl. Øll ung
tá dugdu at telva, og gent-
urnar dugdu at binda. Eg
minnst eisini ein illveð-
ursdag, tá ikki var farandi
út. Tá lærði omma meg at
binda, so eg dugi at kasta
uppá, og sjálvt um eg ikki
havi bundið nóg, so er
hetta kortini ikki nakað
ein gloymir.

Í torv
Í Syðrugøtu var einki torv
nærhendis. Her mátti far-
ast norður í Boð, norðan-
fyri Skipanes ella niðan á
Ánadal, sum var ovarlaga -
nærri Skálabotni, og so
Millum Fjarðar. Og tað
gekk ein dagur hvørja
ferð ein fór í torv. Skuldi
farast í Ánadal varð farið
niðan við Gjónni frá
Gøtugjógv. Og tá tað var
at fara at bera inn, bað
abbi altíð um at fáa hest-
arnar hjá Liggjas bónda.
Eg kann gott minnst eina
ferð vit fóru niðan. John
bróður var lítil og orkaði
ikki so væl at ganga, so
abbi setti hann á ta mitt-
astu ryssuna. Tá vit vóru
komnir nakað niðan, har
djúpt er niður í gjónna, er
eitt ordiligt skríggj. Tað
var frá John, sum gjørdist

Sofus og John.

bangin, tá ið hann sá
niður í gjónna. Panikkur
kom í hestarnar, sum
reistu seg upp á bakbein-
ini. Omma fekk skundis-
liga hála John niður av
ryssuni, og abbi fekk siss-
að fylgið, so vit komu
niðan á Ánadal í øllum
góðum.

Ánadals-strongurin
ella stálkaðalin...
Syðrugøtumenn høvdu
spent ein stálstrong ella
kaðal, frá einum hamri
niðalaga á Ánadali oman
til har nú landavegurin er.
Hetta nakað sunnanfyri
Valaknúkar, har stendur
eitt nýtt seyðahús oman-
fyri vegin og ein kann
siggja eina kullu á sunn-
aru síðu á einum lítlum
gili stutt sunnanfyri seyð-
húsið. "Kullan" er ein grøn-
ur svøður og undir ella
aftanfyri kann ein siggja,
at grót er lagað og har var
so kaðalin festur. Hann var
brúktur, tá ið torvið skuldi
flytast heim. Torvið varð
fyrst fyllt í sekkir, sum
síðani vórðu hongdir á
jarnringar, sum vóru opn-
ir. Men endarnir gingu
forbí hvønn annan, so
sekkirnir ikki kundu detta
burtúr. Tann ella teir

ein túr á hesum renni-
strongi. Er hetta nakað sum
ferðavinnan kundi tikið
upp, við hóskaði nútíðar
strongi og hongistólum?

Tari og sláing
Eg minnst, tá uppgangur
ella brim var. So skjótt tað
linkaði eitt sindur fór
gamalt og ungt oman á
sandin at skumpa tara, og
var hann brúktur til tað-
ing, serliga til eplir. Tarin
gav ein serligan smakk.
Tað er eisini viðurkent, at
tað er jod í tara, og jod er
jú sera gagnligt fyri heils-
una.

Húsini í Beiti (t.v.), har Sofus búði síni fyrstu ár. Til høgru síggjast húsini á Mýruni, har abbi hansara, Dánjal, vaks upp.

fyrstu sekkirnir høvdu
band knýtt í ringin, við
einum lýsiklúti í fyrri at
loysa rustin. Tá ið ein ella
tveir posar vóru hálaðir
oman kundi hinir posar-
nir bara sendast oman
uttan nakra hjálp. Hetta
gekk vanliga skjótt fyri
seg og var sjálvandi spenn-
andi hjá okkum ungling-
um at siggja. Torvsekkir-
nir vóru so fluttir við báti
til Skipanes og við lastbili
til Gøtu. Veit ikki um onk-
ur unglingi mundi gera

Eg átti ein liggja, tá eg
var 7 ára gamal. Abbi
gjørði mær eitt orv, og
eg dugdi væl at sláa. Eg
gjørði mína nyttu, tá sláast
skuldi, saman við tí slótti-
manni, sum abbi annars
hevði biðið at sláa, tí sjálv-
ur var hann í Grønlandi
um sumrarnar. Tá minnst
eg nakað, sum eg helt
vera forferdilig tungt, og
tað var at hjálpa til at
brýna. Tað var mítt arbei-
ði at vinda hvørvisteinin.
Hetta var ikki minst gald-

andi, tá tað skuldi veltast
og spakarnir skuldu brín-
ast.

Kríggið byrjaði
Eg minnst væl, tá kríggið
byrjaði, og tað frættist í
radio, at Danmark var her-
tikið 9. apríl 1940. Fólk
ræddust fyri, at týskarar
fóru at koma higar eisini.
Men so gingu nakrir dag-
ar, t.v.s til 13. apríl, tá
komu Royal Marines og
hersettu Føroyar, og tá var
betri.

Tann fyrsta ræðumynd-
in, sum festi seg í mítt
minni frá seinna heims-

daga. Skipini komu heim
úr Grønlandi, og vit fingi
grønlandsber frá okkara
abbum og ættarmonnum.
Grønlandsberini vóru væl
størri enn tey føroysku,
og vóru tey okkum væl-
komin, sjálvt um tey vóru
hentað upp í hosur og
onnur iløt.

Plastikposar vóru ikki
tøkir um tað mundi. Hesi
grønlandsberini smakkaðu
sera væl, tá tey vóru væl
vaskað og sukur og rómi
ella mjólk vóru havd
afturvið.

Eg minnst eisini, at her-
menninir vóru fyrst á Toft-
um og síðan í Fuglafirði.
Teir vóru ikki í Gøtu og
Søldarfirði at byrja við.
Teir settu skjótt upp luft-
kanónir og eitt slag av
raketapparatum. Tað var
ein rundur sylindari uml.
hálvan annan metur í
diametur. So mátti vindast
hvønn veg hann skuldi
fara. Apparatið kundi still-
ast soleiðis inn, at tað
kundi siktast móti máli-
num. Vit sluppu viðhvørt
inn í hesi apparat at vinda
kontrollhjólina. Hesir frem-
mandu vóru sera fittlig
fólk. Nógvir av teimum
vóru úr Hebridunum.
Seinni komu Lovat Scouts,
og teir flestu av teimum
komu úr skotska hálandi-
num. Nógvir tosaðu gæl-
isk sínámillum. Eg minnst
framvegis teirra grammo-
fonplátur við gæliskum
tónleiki. Menninir vórðu
bodnir inn í hús, og
summastaðni - og hetta
var galdandi í øllum
Føroyum - búðu teir inni
hjá privatfólki. Sum ofta
er, so fingi offiserarnir
tey bestu kømurni, og
restin var eftir tignini. So
bygdu teir barakkir nógva
staðni, bæði í Gøtu og á
Skálafjørðinum. Vit sluppu
ofta inn í barakkirnar, har
vit sluppu at spæla við
teirra serligu brettaspl.
Ofta varð spælt fyri pens-
ar ella sigarettir. Úrslitið
varð eisini, at tað var
roknað fyri at vera náttúr-
ligt at roykja hjá unga
fólkinum, og tað var hild-
ið, at okkurt var galið við
teimum, sum ikki royktu!

Festi mær í
Eg minnst Andreas Petur
í Guttastovu, sum gekk
burtur við abba og abba-
beiggja Poul Kristoffur.
Hann var forlovaður við
Fridu hjá abbabeiggja,
Jákup Andreas á Mýruni.
Frida doyði av tuberklum.
Eg minnst, at eg var har
til jarðarferðina. Ervið
varð hildið ymsa staðni,
og tað var kaffi og køkur
hjá ommu. So kemur And-
reas Petur. Hann drússaði
sigarettupakkarnar á borð-
ið. Hann hevði vist verið
og keypt hjá soldátunum.
Hann segði: Hetta mundi

Andreas Petur Gregersen, doyði 26 ára gamal
sunnan fyri Borðoyanes

Frida Poulsen, gentan hjá Andreas Petur.

Hendan framúr góða málningin av nótarmanni hevur Eli málað

Eli Smith 50 ár: Føðingardagur við slupp og fiski

Tann 25.september helt Eli Smith sín 50 ára føðingardag á Skúlaheiminum við Marknagilsvegin í Tórshavn. Nú er Eli mest kendur sum og listarmaður sangari, og skuldi ikki havt so nógv við fisk og fiskimenn at gera. Men treyðugt so. Tað er ikki minni enn einki. Hann hevur verið til skips, bæði við Norðborg og donskum nótaskipi. Tískil er hann ein gamal limur í FF Og frá hesi tíðini hevur hann eisini málað góðar myndir av fiskimonnum. Hartil er ættin ein partur av okkara fiskivinnusøgu. Og føðingardagsdøgurðin var fiskur og sjálvtøkuborðið var pyntað við slupp og garnareiðskapi og øðrum sum hoyrir havinum til.

Brita og Eli.

Fiskaborðið. So flott kann eitt borð gerast við tilfari frá havinum.

Á sjálvtøkuborðinum var eitt modell av gomlu vágssluppini Havgásini. Her síggja vit inn á dekkið á eini slupp, sum var arbeiðspláss hjá túsundir av føroyskum fiskimonnum í 100 ár!

Sigrun Smith er mamma Eli. Hon er av rættari sjómannaætt. Abbi hennara var nevniliga Jens í Dali, sum var ein undangongumaðu bæði sum reiðari og skipari og somuleiðis innan frálæru av skiparum. Pápin var Napoleon av teirri kendu listafólkaættini. Hann átti Lunar Bov, sum vit hövdu eina umrøðu av fyrr í ár.

Niko Kapnas spældi hugtakandi á føðingardegnum. Hann er ein av hesum áhugaverdu útlendinginum, sum hava fingið alsk til Føroyar. Hann er grikki, føddur í gamla Sovjetsamveldinum, hevur búð nógv ár í Bruxelles. Hann kundi havt eina framúr karrieru í útlandum, men hann hevur valt at búgva og virka í Føroyum. Hann er giftur við konu úr Finlandi, og tey eiga 3 børn, sum øll kenna seg sum føroyingar.

Guttorm og Elisabeth Mortensen stóð fyri matgerðini og væl smakkaði.

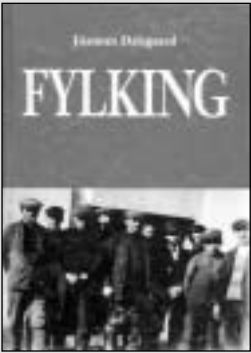

Tær í køkinum.

Eli saman við Kapnas og dóttir.

Tá gávan til Auken frá javnaðarflokkinum endaði í Gøtu

Tann frálíka gávan til Auken endaði í Gøtu fyrri lítið og lætt.

Herfyri var tann kendi danski javnaðarpolitikkarin Svend Auken á vitjan í Føroyum at tosa um orku- og umhvørvispolitikk. Og Auken veit, hvat hann tosar um. Hann man vera ein tann mest royndi danski poltíkkari í dag, bæði sum fólkatingslimur og sum stjórnarlimur. Sum formaður í javnaðarflokkinum fekk hann besta valúrslit í nýggjari tíð. Men hetta hjálpti ikki nógv, tí hann fekk ikki meiriluta at skipa stjórn. Fyrst og fremst tí vanligi stuðulsflokkurin hjá javnaðarflokkinum, teir radikalu, vildu ikki vita av honum.

Í sambandi við vitjanina í Føroyum var - sum rímlígt er - skipað fyrri eini hugnaløtu saman við føroysku floksfeløgnum. Og hugnaligt hevur tað uttan iva verið, har tosað hevur verið um góða sambandið millum flokkarnar báðar.

Hesum hevur Auken kunnað tikið undir við. Hann hevur nevniliga umboðað danska bróðurflokkin á landsfundum hjá føroyska javnaðarflokkinum. Og sum vanligt er, fær gesturin eina gávu frá vertinum. Tað einu ferðina fekk Auken sum gávu bókina "Fylking", sum er skrivað av Jóannes Dalsgaard. Hetta er søgan um arbeiðsmannafelagið Fylking á Tvøroyri. Semja er um, at her er talan um eitt valaverk, sum lýsir ein týðandi part av okkara fakfelagssøgu, og eisini um sambandið millum føroyska og danska javnaðarflokkin. Víst er bókin skrivað á føroyskum, men ein samandrættur er á enskum, og so allar tær góð myndirnar, sum uttan orð lýsa søguna hjá arbeiðarum. Auken hevur uttan iva takkað hjartaliga fyrri hesa gávu, sum hann vildi hava sum eitt minni um hesa vitjanina í Føroyum.

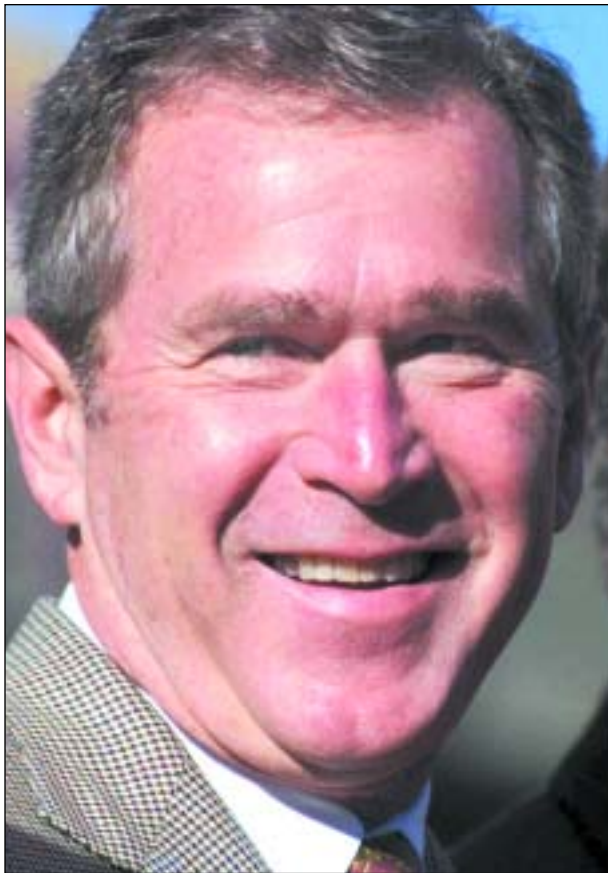
Nakað eftir hetta, var ein gøtumaður í Keypmannahavn og fór sær ein túr inn í ein handil, sum selur antikvariskar bókur. Hann heldur, at hann skal fara inn at vita, um hann finnur okkurt av áhuga. Jú, á eini hill sær hann júst bókina Fylking, sum hann so keypir fyrri ein slikk.

Tá ið hann kemur heim og byrjar at lesa í bókini, sær hann, at hetta er júst gávan, sum Auken hevði fingið frá javnaðarflokkinum. Fremst í bókini er ein heilsan frá Jóannes Eidesgaard, har hann takkar Auken fyrri luttøkuna á landsfundinum.

Hvussu bókin var endað her, kunnu vit so bert gita um. Men gávan frá javnaðarflokkinum til Auken endaði so í eini bókahill í Gøtu.

So nú verður spennandi at vita, hvar tann gávan, hann uttan iva hevur fingið hesa ferð, endar!

Høgi oljuprísurin - er Bush fyrri at takka

Tað er fyrst og fremst hesum manni fyrri at takka, at oljuprísurin er farin upp í loft.

Sum øllum kunnugt eru oljuprísirnir sera høgir, hóast teir uppa seg hava verið hægri, sum vit vístu á í seinasta blaði. Munurin er bert tann, at vit nú kunnu roknað við, at vit ongan tíð fáa bíliga olju aftur.

Tað er viðurkent, eisini í Føroyum, at fremsta orsøkin til høga oljuprísir er amerikanski forsetin George W. Bush.

Norski professarin Øysten Noreng við Handilsháskúlan sigur, at víst økist oljunýtslan víða hvar, og dømi um hetta eru Kina og India, sum eru í stórar menning, og úrslitið er økjandi olju-

nýtslu. Men tað er fyrst og fremst uttanríkispolitikkurin hjá USA, sum skapar ótryggleika um Miðeystur og harvið um oljuveitingarnar, og tað er hetta, sum trýstir prísirnar upp.

Sum er, er ikki trot á olju, men serliga í USA eru tað nógv sum leggja olju inn undir seg og byggja upp goymslur í ótta fyrri ófrið fleiri staðni í heiminum. Hetta merkir stóran eftirspurning, sum aftur merkir høgur prísir.

Tað er ikki bert óttin fyrri, at USA skal leggja á Iran, sum er orsøkin, men framhaldandi ófriðurin í Irak ger eisini sítt. Fleiri bumbur um dagin við

stórum tali av dripnum og særdum, talar sítt týðuliga mál.

Eitt, sum kundi fingið prísir at lækka, var, um Bush forseti boðaði frá, at "við royndunum í Irak í huga, fara vit ikki at leypa á Iran." Bert hetta hevði fingið prísir á olju at farið niður móti teimum 40 dollarunum.

Men at hetta fer at henda er neyvan sannlíkt, tí Bush er ikki tann maður, sum bakkar fyrri nøkrum, og tað má so heimsamfelagið gjalda dyrt fyrri. Men hetta fáa vit einki gjørt við.

Hvat fáa vit gjørt?

Tað er ikki bert í Føroyum, at oljan rakar fiskivinnuna hart. Hetta er eisini galdandi í okkara grannalønum. Nógv verður tosað um, hvat ið kann gerast. Tað tykist sum at oljustudningur, soleiðis sum gjørt var í gomlum góðum døgum, ikki er tann fremsta loysnin. Hetta hevur m.a. verið til umrøðu í ES, men teir vilja ikki lata oljustudning. Hetta vil eisini vera í móti teirra reglum. Í ES verða aðrir møguleikar viðgjørdir, sum t.d. at leggja skipini ávís tíðarskeið, men hetta kann so ikki vera loysnin fyrri eina fiskivinnutjóð sum okkara.

Eitt sum tosað verður um - eisini í ES - er, um møguleikar eru at spara olju. Hetta hevur eisini verið umrøtt í Føroyum. Tað finnst t.d. telduskráir, sum kunnu vísa á, hvør er tann mest økonomiska nýtslan av olju, og her kann sparast munandi eftir tí sum verður sagt. Og spurningurin er so,

hvat ið kann gerast.

Røddir hava verið frammi um at fara at veiða upsa við snellu heldur enn við troli, sum vit gjørdur í gomlum døgum. Hetta hevði í hvussu er spart olju. Men tað munnu vera fleiri, sum ivast í, um veiðan kundi verið nóg stór til eina lønandi veiðu hjá sovæl manning sum skipi. Men hetta eigur í hvussu er at verða roynt.

Um landsstýrið einki annað ger, kundu teir sett í verk eitt útgreiningsarbeiði at fáa kortlagt, hvørjir møguleikar eru á hesum økinum. Og kann oljustudningur ikki latast, so má í hvussu er bera til at stuðla øðrum stigum til at spara oljunýtsluna. Tað almenna kann ikki bert stinga høvdið í sandin og láta, sum um hetta ikki er ein samfelagstrupulleiki. Tað er tað so sannlíga.

Tá manningarfeløg í vár gjørdur sáttmála við reiðarafelagið varð eitt protokollat gjørt, sum segði, at um oljan fór upp um eitt vist, skuldu samráðingar takast upp millum feløgini um møguleikan at broyta sáttmálan, so fiskimenn komu at taka lut í eyka oljuútreiðslunum.

Fundur hevur verið millum feløgini um hendan spurningin. Manningarfeløgini eru rættuliga ivasom, men undir øllum umstøðum skal málið kannast væl og virðiliga. Eisini er neyðugt at kanna, hvat hendir á hesum økinum í teimum av okkara grannalønum, sum vit kunnu samanbera okkum við.

Føroyska flakavinnan á einum vegamóti

Marknaðarplássið fyrri føroyskan fisk skal vera í Føroyum. Útlendingar kunnu koma higar at keypa tann fisk tey vilja hava, og føroysk flakavirkir mugu hava møguleikan at bjóða uppá allan føroyskan fisk.

Føroyska flakavinnan er á einum vegamóti. Vantandi møguleikar at keypa rávøru er ein av høvuðsorsøkunum til at sera

torført er at fáa endarnar at røkka saman. 2004 var eitt sera tung ár fíggarliga hjá flakavinnuni á landi. Orsaka av, at marknaðurin fyrri fisk úti í heimi var sera vánaligur og m.a. dollarin var sera lágur varð lønsemið vánalígt. Fleiri fyrirkomur í flakavinnuni høvdu tí hall.

Fiskapakkin skuldi tryggja meiri gjøgnumskygni og ætlanin var, at føroysk virkir skuldu fáa stórri

møguleika at bjóða uppá føroyskan fisk. Somuleiðis skuldi lógarbroying flyta marknaðarplássið fyrri føroyskan fisk heim til Føroyar. Útlendingar finga møguleikan at bjóða uppá fisk á uppboðssøluni og føroyskir fiskakeyparar skuldu fáa møguleikan at keypa fiskin í fullari kapping.

Støðan er nú tann, at kappingin er harðna uttanífrá, uttan at marknaðar-

plássi er flutt heim til Føroya. Skipini eru í størri mun enn fyrr farin at sigla uttanlands við veiðuni. Tað merkir, at prívøksturin í marknaðinum, sum er hendur seinastu tíðina ikki kemur heim til Føroya, tí útlendskir keyparar vita, at føroyski fiskurin verður landaður á meginlandinum, við øðrum orðum so kappast føroysk flakavirki við føroyskan fisk, sum verður virkaður

á meginlandinum, fyrirkomur har og bjóðaður út til somu keyparar. Føroyski fiskurin verður landaður uttanlands, virkaður har og seldur har. Føroyskur fiskur sum hugtak á marknaðinum er við av svinna.

Flakavirkini liggja í stóran mun still. Tað er dømi um virkir, sum ikki hava virkað fisk tvær tær seinastu vikurnar og fleiri virkir hava bara helvtina

ella minni av tí virksemin, tey hava havt undanfarnar ár.

Hvat er til ráða at taka. Jú marknaðarplássið fyrri føroyskan fisk skal vera í Føroyum. Útlendingar kunnu koma higar at keypa tann fisk tey vilja hava, men føroysk flakavirkir mugu hava møguleikan at bjóða uppá føroyskan fisk.

Kelda: Vinnuhúsið

RONJA RÁNSMANSDÓTTIR

**Vinn
ATGONGU-
MERKI til
húskið**

Vit luta burtur 260 atgongumerki til Ronju Ránsmansdóttur!

Bankin bjóðar tær at vera við í kappingini um atgongumerki til sýningina av Ronju Ránsmansdóttur 6. november. Ert tú kundi í Føroya Banka, kanst tú vera við í lutakasti um atgongumerki til 65 húski á www.foroyabanki.fo

Vit gleða okkum at síggja kundar okkara í Norðurlandahúsinum, har vit bjóða okkurt leskiligt í steðginum.

Føroyabankað spennandi!

FØROYA BANKI

Henda myndin
talar fyri seg.

Katrina kostaði eisini fiskimonnum dýrt

Nógv hevur verið frætt um ódnina Katrinu, men hon hevur eisini kostað fiskimonnum á raktu leiðunum dýrt. Hetta sæst á hesi myndini, har rækjubátar liggja sum vrak. Eins og hjá okkum hava rækjuskipini framman undan trupulleikar við lágum prísum og dýrari olju. Og nú hava teir heldur ikki havnir, har teir kunnu landa sína veiðu.

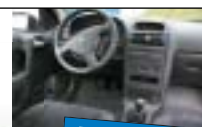
Veiðutjóvar leysgivnir

Tað er ikki alla staðni, at veiðutjóvar sleppa so væl sum hjá okkum, har teir "bert" revsast við eini bót.

Hendan myndin vísir indiskar fiskimenn á veg heim úr fongslí í Pakistan. Talan er um 371 fiskimenn, ið hava sitið fastir síðan í fjør fyri at hava veitt í pakistan-

skum sjóki. Fyri at bota um viðurskiptini millum londini hevur pakistan-ska stjórnin samtykt at geva teimum grið. Afturfyri letur India eitt líknandi tal av fongslaðum pakistanskum fiskimonnum og øðrum sleppa heim. Her eru fiskimenninir á veg í tokið, sum skal føra teir heim.

Opel Astra

**Til sølu fyri
95.000**

Motorur: 1.6 bensin við 100 hk.

Koyrt: 47.000 km. Árg: mars. 2002

Metall-svartur Opel Astra í sera góðum standi selist bíliga.

Útgerð: el-rútar (framman), el-spegl, air-condition, tokulyktir, radio/CD, sleipkrók, alu-felgur, veloursetur, v.m. Eyka felgur við vetrardekkum fylgja eisini við.

Tlf. 21 19 96 / 31 19 96

Manningin er av Fame

Henda manningin er uttan iva av Fame, sum Jacob Haraldsen í Fuglafirði átti. Hetta kann væl vera ein av myndunum, sum Absalon Joensen tók í Íslandi í 1924. Vit hava funnið fram til nøvnini á hesum monnunum:

2. Jens Johannes Eliassen, Fuglafjørð, pápi 12
3. Poul Jacob Jacobsen, Fuglafjørð.
4. Hans Debes, ættaður av Oyrareingjum, Fuglafj.
5. Sámal Jákup Hansen, á Tofttini, Syðrugøtu.
6. Johan Hendrik Olsen, fyrst Gøtugjógv, seinni Fuglafjørð, skipari
7. Óli Olsen, Stóri Óli, Gøtugjógv, pápi 6, 8 og 9.
8. Olivur Olsen, Gøtugjógv.
9. Óli Hans Olsen, Syðrugøtu.
10. Óli Jákup Christiansen, Fuglafjørð
11. Johan Eliassen, Fuglafjørð
12. Petur Eliassen, -

Um nakar kennir nr. 1 vilja vit fegin frætta.

"Fame".

Jacob Haraldsen (1891-1947) ættaður úr Elduvík, átti millum onnur skip Fame. Skiparin Hendrik var giftur við systir hansara Katrinu.

Øll nøvnini komin

Nú kenna vit øll nøvnini á hesi mynd. Frá vinstru Hildur Nielsen, Sigurd Simonsen og Eydna Brimheim.

Maria José minnist Maud

Í seinasta blað høvdu vit minningarorð um Maud Heinesen. Her greiddu vit frá tí spanska fanganum Arturo, sum Maud arbeiddi fyri vegna Amnesty International. Beint eftir at Arturo og Maria José vórðu gift doyði hann av eini bilvanlukku. Seinni giftist hon aftur við Alfredo og fekk tvær døtur. Maria José hevði alla sín tíð samband við Maud, og nú Maud er farin sigur hon m.a.:

Eg sendi tær eitt bræv, sum eg havi kent tað at vera neyðugt at skriva, tað er eitt minnisrit, sum er vent til Maud.

Eg hugsi við sorg um hennara familju og um øll, og eg veit ikki, hvussu eg kann vera saman við tykkum um hetta. Eg rokni við, at tey vita, at her hava tey eina vinkonu, sum tey kunnu brúka, um tey hava tørvi á tí. Tit eisini. Eg hevði viljað kunnað sagt tað betur... Tann besti máttin er at siga tað persónliga, um ein vil stuðla, og eri eri jú langt burturi... Hetta fær meg at hugsa.

Góða Maud

Eg sendi tær hetta bræv hagar tú ert. Eg sendi tær mítt besta minni, fult av kærleika og pínu samstundis, tí eg ikki aftur kann hitti teg beinleiðis.

Maud.

Maria Jóse.

Kroppur tín er farin frá okkum, men bert partvís, tí ein partur av tær livir. Tín sál, tín andi og tað, tú vart, er ikki farið, og tað fer ongan tíð meðan persónar eru, sum hava havt ta eyðnu at deila upplivingar við tær.

Í øllum tínum vinum er ein partur av tí, tú vart, og hann verður altíð í okkum. Vit fara altíð at minnst teg við gleði, og tú verður á ein ella annan hátt okkara millum.

Eg veit, og tí eri eg vís í, at meðan tú hevur verið ímillum okkum, hevur tú verið eitt gott fólk, sum hugsaði um hini, ein góð mamma og vinur. Eg havi nevnt teg fyri mínum vinum her, tí tú ert blivin nevnd í samrøðum, og soleiðis fari eg framhaldandi at nevna teg, við gleði og stoltleika um at hava havt tað eyðnu at kent ein sum teg.

Eg endi hetta bræv og eg vissi teg um, at tú altíð fert at vera í mínum hjarta og mínum tonkum.

Hasta siempre
(fyri altíð)

Ma José og familja

Komandi blað 27. október

FF-blaðið fer ikki í summarfrí. Men einar tvær ferðir árliga leggja vit eina eyka viku millum útgávnar. Hetta merkir, at komandi blað kemur út 27. október.

Vit fegnast annars um ta góðu undirtøku, sum vit fáa frá okkara lesarum. Tey hava framvegis grund til at gleða seg til komandi blað!

vera brúðleypið hjá sær. Og hann doyði stutt eftir í februar 1944.

Tá minnst eg, at eg festi mær í. Fastrarnar dámdi hetta einki, men omma bað tær lata meg vera, tí hon visti, at tær eisini festu sær í. Tá kendist tað gott at vera elsti ommusonur. Annars roykti eingin í húsinum. Eg plagdi at fáa piparmintbomm og tyggjugummi frá hermonnunum fyri at køva tubbaksluktin. Vanligt var at selja egg til hermenninar og at fáa kjøtblikka-mat afturfyri. Eitt av sløgum varð Maconacy, framleitt í Peterhead. Men hetta varð hvørki dámt av teimum lokalu ella hermonnunum. Hetta var kjøt, epli og grønmeti í brúnari sós. Men okkum dámdu tað sera væl. Men um man fekk tað hvønn dag, mundi mangur keðast av tí, og tað var kanska tað, sum var hent hjá hermonnunum.

Abbi helt nógv av tí manninum sum var kokkur hjá hermonnunum norðuri á Nesi. Hann æt Harry Potts. Hann giftist við Turid í Bartalstovu. Tey fóru niður aftan á kríggið. Eg minnst, at Turid fór við troppaskipinum "Nova" - vit búðu í Havn tá, og eg sá hana standa umborð í vakrari hvítari føroyskari mynstratroyggju. Seinni komu tey aftur til Føroyar og búðu alla sína tíð í Gøtu. Harry var kendur sum ein góður kokkur. Hann var nógv við skipum sum Kaj Johannesen førði. Harry doyði fyri nøkrum árum síðani, men Turid livir enn. Hon er annars systirdóttir Míu, sum fylti 100 ár í mai mánaði í ár.

Skúlagongd

Tá ið seinni heimsbardagin byrjaði, búðu vit í Søldarfirði, og eg gekk í skúla har. Eg var meira enn sjey og eitt háltv ára gamal, tá ið eg fór í skúla, tí eg mátti bíða til John beiggi var fylltur seks ár, so vit kundu fylgjast. Hugsí at hetta mundi vera nakað, sum fosturpápin, John Johannesson, sum var hálvur íslendingur og hálvur skoti og uppvaksin í Skotlandi, hevði tikið stöðu til. Í Bretlandi fóru tey í skúla, tá ið tey vóru fimm ára gomul. Sum sagt giftist mamma uppáftur, tá ið eg var gott seks ára gamal. Umframti vit báðar og John, bleiv systir okkara - Óluva - fødd 4 mánaðir eftir, at pápi var burturgingin. Í seinna hjúnarlag fekk mamma tvær døtur og ein son, so vit blivu seks systkin tilsamans.

Framhald av síðu 10

Omma og abbi Sofus, Magnina og Dánjal á Mýruni.

Hetta er Poul Christoffer Poulsen, f. 30.05.1878, deyður 14.02.44 á útróðri. Kona hansara var Johanne Christine, f. Joensen, vanliga kallað Kunoyar Johanna, f. 6.08.1870 og deyð í februar 1947. Tey áttu børnini Óli, Suffía og Andreas.

Her er fylgið komið norð móti Turkihúsinum á veg í kirkjuna í Norðragøtu. Undir turkihúsinum síggjast hermenninir, sum "gjördu honnør" fyri deyðu gøtumonnum.

Her síggjast kisturnar við brøðrunum Poul Kristoffur og Dánjal á bryggjuni í Klaksvík, áðrenn farið verður til Gøtu við Pride. Á myndini síggjast døturnar hjá Dánjal, Sanna og Katrina. Fleiri skip síggjast aftanfyri. Eitt av teimum er "Svínoy". Tann triði, sum fórst, Andreas Petur Gregersen, varð ikki afturfunnin.

Í skúlanum í Søldarfirði gingu 3 klassar í senn, og lærarinnan var Helene Larsen Bjarnadal.

Hon tosaði danskt, mamman var vist dansk, men hon skilti sjálvandi eisini føroyskt og tosaði føroyskt við tey yngstu börnini, men danskt við tey eldru. Alt gekk fyri seg í einari skúlastovu, men har var gott skil á, og væl dugdi hon at læra frá sær. Vit lærdu enskt tíggju ára gomul. Tann minnisríki dagurin tá var 9. apríl 1940. Tá ið vit komu í skúla, var tað fyrsta vit hoyrdu, at "vit vóru blivnir týskarar í morgun, tí týskararnir høvdu hersett Danmark".

Spenningur var - sum vituligt er - teir fylgjandi dagarnar, tí øll fryktaðu fyri, at Hitlersa hermenn fóru at herseta Føroyar eisini, men tibetur vóru tað Churchillsa hermenn, sum hersettu Føroyar.

Skúlagongdin helt fram sum vanligt tað fyrsta krígsárið í Søldarfirði. Myrkaleggingin var eisini ein minnilig hending. Trærammur við tjørupappíri vóru vist fyrst brúktar til hetta endamál eins og svartar toygardinur. Gøtulyktir vóru ongar, so uttandura var eingin broyting, bert tað at lummalyktirnar kundi ein mestsum ikki brúka longur, og eingi vóru køksvindeyguni at ganga eftir. Hermenn á motorsykklum og bilum

sóust eisini koyrandi runt á vaktarhaldi.

Seinni fekk fosturpápin starv hjá Helgason og Melsted, íslenskum heilsølu-felag í Havn, og flutti familjan suður til Havnar, men John og eg fóru til ommu og abba í Syðrugøtu at vera og gingu í skúla við Gøtugjógv.

Har vóru tveir lærarar og ein lærarinna. Vit høvdu Símun Paula Konoy, yvirlærara og Jákup lærara. Lærarinnan var Helga Øregaard.

Har var gott at ganga í skúla, og sum kunnugt lærdu gøtubørn gott føroyskt mál. Símun Pauli var jú kendur sjálfstýrismaður. Hann var annars eisini fyrsti formaður í Føroya Fiskimannafelag. Ein slapp at "vatna" urtapottarnar hjá Konoy, sum hingu í øllum vindeygnum. Hann hevði eisini bæði urtagarð og trøð ovarlaga við Gøtugjógv og slerdi tvær ferðir, tí trøðin var vetrarfriðað. Hoyggj hevði hann sostatt nóg mikið av, tí hann dugdi at taða. Gøtu skúli og eg, eru javnaldrar, vit eru frá 1929. Skúlin við Gøtugjógv var væl útgjörður til bæði lesna og fimleik og hann varð roknadur sum eitt rættuligt frambrot á skúlalækinum tá í tíðini.

Gøtubørn vóru eisini reinastu skúlabørn í Føroyum, tí fríggjadag fóru genturnar undir brúsurnar við einum klumpi av

Framhald á næstu síðu

grønsápu á høvðinum, og dreingirnir gjørdu tað sama leygardagar minnist meg rætt. Slíkt var sera hent hjá foreldrunum, sum bert høvdu baljuna at vaska børnunum í heima, har hvør fór í eftir tørni í sama vatn. Tað var langt at ganga í skúla, so børnini høvdu matpakka og mjólk við sær í skúla. Minnist ommusa livurpostei á breyð - væl smakkaði - og øll máttu sita still og eta og drekka á setrunum á gongini, har Jákup lærari gekk aftur og fram og ansaði eftir, at alt gekk sámliga fyri seg. Hetta vóru eisini góðir dagar, hermenninir vóru ikki enn komnir hagar. Seinni tóku teir skúlan at bígva í, inntil barakkirnar vóru bygdar.

Ein svimjihylur varð gjørdur oman fyri spæliplássíð við skúlan. Eg minnist væl, at tá hermenninir komu, vóru teir í gymnastiksalinum at byrja við. Summir av teimum vóru illa fyri. Teir vóru komnir av øðrum hermótum, eitt nú Dunkirk, har tað ikki var so friðarligt sum í Føroyum. Teir plagdu at svimja her. Onkrar av gentunum í bygdini royndu seg eisini. Einaferð fór ein teirra til botns og kom ikki upp aftur, men hon varð skjótt bjargað upp aftur av onkrum offiseri.

Tað vóru eisini sorgarleikir. Ein drongur var farin á fjall. Hann var nakað yngri enn eg. Hann datt oman og doyði.

Vit lærdu enskt, tá ið kríggi byrjaði, men eg spurdi fosturpápa mín, hvat eg skuldi siga, um eg vildi sleppa upp á motorsúkluna hjá hermonnunum, sum koyrdu runt sum vaktarmenn. "Can I sit behind you", og so var sloppið.

Krígsskip á Skálafjørðinum
Eg minnist væl øll krígsskipini, sum komu inn á Skálafjørðin - eins og nógv dansk handelsmarinuskip. Summi vóru so stór, at tey máttu bakka aftur og fram fyrir at venda á fjørðinum.

Norsk skip komu eisini til Føroyar, tí týskarar hersettu eisini Norra, men normenninir bardust móti týskinum so leingi, teir orkaðu, og nógvir norskir "flygtningar" komu til Føroyar við smáum fiskibátum, sum tað eisini hefur verið greitt frá í FF-blaðnum.

Ein hending, sum eg eisini minnist væl, var, tá ið bretsk herskip komu inn á Skálafjørðin við 6 svenskum herskipum og einum ferðamannaskipi,

Hetta er útróðrarskrínið hjá Andreas Petur, sum varð afturfunnið. Hann var ótrúliga fittur í hondunum og hevði sjálvur gjørt tað.

Av øðrum hann gjørdi var ein mjólkasentrifuga.

Og hetta snøgga borðið.

sum hevði flutt manningarnar til Italiu, har tey vóru bygd. Tær skuldu koma eftir hesum herskipum. Churchill visti um hesi svensku herskipini, sum sigldu norður um Skotland á veg til Svøríki vegna kríggis. Churchill óttaðist fyrir, at Hitler fór at taka skipini, tá ið tey komu í Oyrasund. Telefonlinjurnar millum London og Stockholm vóru gløðandi heitar hesar dagar, sum tað frættist eftir krígsslok. Men tað, sum vit

sóðu, var, at tey svensku fløggini vórðu strikað, og The White Ensign, bretska Royal Navy flaggið, varð heysað á stong. Bretsk manning fór umborð á skipini, og síðani fóru tey undir eskort til Scapa Flow í Orknoyggunum. Skiparnir á hesum svensku herskipum vóru sjálvandi eisini í øðini um at missa skipini, og teir blakaðu alt møguligt fyrir borð inni á Skálafjørðinum. Sjálvur fann eg eina dagbók og nøkur kertuljós. Eingin

Hetta línutrogið sum Andreas Petur sjálvur hevði gjørt, kom eisini aftur. Hann hevur eisini gjørt kýkin.

vildi tá á døgum hava nakað, sum kundi vera óhent at hava innanhýsis, og mamma koyrði dagbókina í eldin. Seinni frættist, at Churchill hevði givið boð um at lata svenskararnar fáa herskipini aftur, og fóru tey so avstað aftur úr Orknoyggunum og komu vegin fram í øllum góðum. Hitler tordi ikki at órógva Svøríki, sum var uttanveltað.

Abbi gongur burtur
Sum fyrr nevnt var eg oftani hjá ommu og abba í Syðrugøtu. Abbi róði út fyrir tað mesta undir seinna heimsbardaga, men var eisini til lands í Íslandi. Veidan var landað í Syðrugøtu, og Jóan Elias Gregersen, handilsmaður, keypti fiskin, sum síðani var fluttur til Bretlandi við sluppunum. Umrøddi útróður kostaði abba, Dánjal á Mýrini, lívið, tá ið bátur hendis Borðoyarnesi 14. februar 1944. Við honum sjólótust eisini beiggi hansara, Poul Kristoffer Poulsen, í úti Guttastovu nevndur, og Andrias Petur Gregersen, sonur Grækarris bónda í Guttastovu.

Sjálvur búði eg í Klaksvík um hetta mundið. Veðrið hevði verið av tí besta tann morgunin, og omma hevði tosað við Katrinu fastur, seinni Katrína Klakk, og hon hevði bert nevnt - at pápi tín er til útrógvar. Seinna partin kom ódnarveður - sum

eitt byrsuskot - sum tað so ofta hendi, og tað versnaði út á kvøldið. Sjálvur var eg staddur uppi á Vágshøgnum, tá tað frættist, at tveir útróðrabátar vóru burturgingnir, ein úr Sumba og ein úr Gøtu. Eg kom framvið handilin hjá Kal, J.J. Jacobsen. Myrkaglag var, tí seinni heimsbardagi herjaði enn. Uttanfyrir hitti eg ein Norðragøtumann og spurdi, um hann visti, hvør hesin Gøtubáturin var, sum var burturgingin. Men hann segði seg ikki vita, hvør tað var. Orðini, sum komu í mitt høvd, vóru "tú vilt bara ikki siga mær tað". Tá ið eg kom heim á Ziskastrøð, var grátur innanhýsis. Eg segði so beinanvegin, at tey einki skuldu siga mær, tí eg visti, at tað var abbasa bátur...

Ólastovubáturin sigldi nakað aftaná teimum, og tá ið teir sóu seglið blíva burtur, fingur teir ein skvamp, sum slókti motorin. Cecil á Toppafløtuni undir Gøtueiði var við og passaði motorin, og tað gingur um 15 minuttir, til hann fekk motorin í gongd aftur. Í meðan sóu teir Andrias Petur fara drívandi framvið. Hann helt í ein kík, men teir fingur einki gjørt. Seinni - tá ið teir komu framá har abbasa bátur var sokkin, funnu teir líkini av abba og abbabeiggja flótandi á syðvestunum. Teir fingur teir so inn í bátin, og eisini okkurt av tí sum fleyt,

t.d. skrínið hjá abba. Hetta var ein syrgilig hending fyrir allar familjurnar, serliga okkara, tí omma hevði mist elsta sonin, pápa mín, við "Immanuel" í 1932 bert 12 ár frammanundan, og nú misti hon mannin bert 57 ára gamlan. Abbabeiggi var 63 ár og Andrias Petur var 26 ár.

Tað var ein syrgilig sjón annan dagin eftir, tá ið báðar kisturnar fóru við "Britons Pride" til Gøtu. Minnist væl, at omma, Sanna fastir og Óluva systir, sum hefur búð í Vancouver í meiri enn 40 ár, eisini var við eins og Suffia Gregersen, dóttir Poul Kristoffur.

Vit báðir John bróðir fóru seinni til Gøtu at fylgja. Tað var kavi, men annars gott veður, tá ið báðar kisturnar fóru í lastbilinum hjá Hans í Bartalsstovu fyrst yvir til Syðrugøtu og síðan í kirkjuna í Norðragøtu. Tá ið bilurin kom framvið turkíhúsinum norðuri á Nesi, stóðu bretska hermenninir uppstillaðir við "bajonet fixed" og gjørdu honnør til æru fyrir hesar menn, sum høvdu mist lívið í teirra stríði at veiða fisk til Bretlands. Líkskarin mundi vera um 1100 fólk. Tá ið kisturnar vóru komnar til kirkjuna, røkk líkskarin heilt til Gøtugjáar. Til ervið vóru uml. 900 fólk, og tey vóru øll avbygda fólk.

Minningarorð um Erhard Dam

f. 13.okt. 1935 d. 3.okt. 2004

Nú fer at vera eitt ár síðani Erhard varð tikin frá okkum. Ikki varði tað meg, tá eg koyrði hann suður á Landssjúkrahúsið ein týsdag, at dagarnir vóru so fáir eftir hjá honum. Tað er altíð tungt at missa ein av sínum kær. Tað kann eg ásanna, nú Erhard sum tann seinasti av mínum fimm systkjum eisini er farin. Saknurin er stórir. Hann gjørdi ikki nógv um seg, men tað var altíð gott at kunna fara út á Lignes og fáa eitt prát við hann, og tað gjørdi eg javnan. Erhard var yngstur av okkum. Eg kann siga, at hann var eygnasteinurin hjá øllum undir lonini.

Árini gingu, og hann fór til skips sum maskinmaður. Tað bleiv hansara lívsstarv og hann var nógv burtur tey árin.

Sum tíðin leið tømdist lonin, fyrst hjá pápa-beiggja, sum búði í tí vestara endanum, og vit fluttu so við og við út. Mamma doyði í 1983 og pápi í 1992, síðan húsadist Erhard einsamallur. Tað var ein gleði at síggja, hvussu væl hann fór um í tí dagliga. Hann dugdi eisini væl uppá sín stillføra máta at laga seg eftir umstøðunum, nú so nógv nýggj hús eru komin har, soleiðis at bæði børn og vaksin komu at halda av honum og hann av teimum.

Eg vil takka Harra-num, sum øllum valdar, fyri ta tíð vit høvdu hann ímillum okkum.

Friður verið við minni-num um okkara kæra Erhard.

Marna

Meira úr Newcastle: Virðismikið íkast til søgu sjómanna

Tað er sjáldan, at vit hava fingið so nógv tilfar til blaðið burtur úr eini ferð, sum vit finga burtur úr ferðini til Newcastle í mai mánaði í samband við minningarhaldið fyri danir og føroyingar, sum fórust á sjónum undir seinna heimsbardaga.

Vit hava havt nógv frásagnir, bæði um føroyskar og danskar krígssiglarar, og hava hesar frásagnir verið væl umtóktar. M.a. hevur blaðið Frihedskampens Veteraner biðið um at sleppa at endurprenta frásøgnina, vit høvdu hjá dananum Erik Egebak, um tá ið hann var við í innrásini í Normandínum í 1944, ið gjørdist avgerandi bakkastið hjá Hitler á Vesturhermótinum.

Vit byrja eisini í hesum blaðnum frásøgnina hjá Sofus Poulsen, okkara umboðsmanni í Aberdeen í meira enn hálva öld. Hesa frásøgn finga vit í fyrsta umfari á band í Newcastle, og síðani er ískoyti komið afturat, sum eisini geva eina góða mynd av hesi tíðini.

Alt í alt hava vit fingið virðismikið íkast til søgu sjómanna, bæði danskum og føroyskum, og vit rokna við at hava meira tilfar seinni.

Vit hava eisini framvegis samband við fleiri av teimum dønnum, sum vóru við í Newcastle. Ein teirra er tann 83 ára gamla Antoinette Meldgaard, ið er einasti danski kvinnuligu krígssiglari, sum er eftir á lívi. Hon sigldi við ferðamannaskipinum "Lyrus" millum Ísland og Bretland undir krígunum. Hetta skip er eisini kent í Føroyum. Hennara søga hevur umframt at hava verið í FF-blaðnum eisini verið prentað í danskum bløðum.

Nú um dagarnar varð hon ringd upp av einum soni hjá stýrimanninum á "Lyrus", sum hevði hoyrt um hennara søgu. Hann vildi fegin vita eitt sindur um pápa sín, sum eisini hevði siglt við "Lyrus", og sum var deyður fyri 10 árum síðani. Eftir øllum at døma hevði pápin ikki greitt nakað serligt frá hesi tíðini, sum so ofta hevur verið við fólki, sum hava verið í slíkum umstøðum. Ofta hava tey einki viljað sagt, fyrr enn tey eru blivin gomul, og tá hevur tað mangan verið í seinna lagi.

Men tað, hon kundi for-

Hendan myndin er frá hátíðarhaldinum í Noregi. Í miðuni eru dansku luttakararnir Arne Glensvad og Antoinette Meldgaard. Vinstrumegin tey norske friskiparin Jan Johanneson og høgrumegin søgumaðurin Aage Wilhelmsen.

Kransar verða lagdir á minningarhaldinum í Keypmannahavn í mai. Her síggja vit Antoinette, Axel Munch, standandi, og Erik Egebak.

telja hesum soninum var, at pápin var ein raskur maður og eitt gott menniskja. Sum tað var tá, var tað ikki nógv óviðkoman-di samskipti millum yvir-menn og vanligu mann-ingina, so privat prát høvdu tey ikki nógv saman.

Tað er ikki fyrr enn eftir kríggið, at Antoinette rættliga hevur varnast, hvussu tungt og ábyrgdarfult tað má hava verið at vera yvir-maður á einum slíkum skipu. Hesir vistu kanska meira enn onnur umborð um tann vanda, teir sigldu í, og hvørjum teir sigldu við. Stundum var tað lóður, sum bert kundi gera støðuna enn meira hættis-liga, um nakað hendi.

Sjálv hevur Antoinette ongantíð havt marruna og hevur altíð kunna fortalt um tað, sum hon hevur upplivað. Hennara frá-greiðing um tað er, at hon hevði ein so serliga góðan og tryggan barndóm í Suðurjútlandi. Tað einasta hon minnst sum verandi

óhugnaligt, var tá alarm-klokkurnar fóru at ringja umborð, tí tá var okkurt á vási, og tað mátti farast í skundi til bjargingarbátar-nar. Tey svóvu í klæðum og høvdu ein pjøka hjá sær við tí mest neyðturvi-liga viðførinum, so tey vóru altíð til reiðar, um okkurt skuldi hent.

Í Noregi
Seinast í august mánaði var Antoinette í Noregi til ein samkomu saman við norskum krígssiglarum. 4 danir skuldu fara, men tveir av teimum kundu ikki fara. Hin danin, sum fór, var Arne Glensvad, hvørs frásøgn eisini hevur verið prentað her í blað-num.

Í Noregi vóru tey sera vælkomn og vóru víst runt. Samkoman var við í Kleven - 15 km frá Mandal - har tað vóru 70 fólk til-samans, sum vóru krígssiglarar, avvarðandi og fólk frá kommununi. Teir norske krígssiglarararnir vóru í somu støðu sum

teir dansku. Teir sigldu fyri teir sameindu, og vóru tí avskornir frá at koma heim alt kríggið, soleiðis sum vit eisini hava greitt frá í samband við norðmenninar, sum flýddu til Føroyar og aðra staðni við. Her vóru eisini røður, har sovæl danir sum norðmenn greiddu frá teirra ræðuligu korum undir krígunum. Tveir danskir marinubátar og teirra manningar vóru eisini við til hátíðarhaldið. Tað var eisini skipað fyri móttøku umborð á hesum bátum. Antoinette let-ur sera væl at hesi vitjan og vónar at kunna luttaka í einum líknandi tiltaki komandi ár.

Jú, tað var sera hugna-ligt at koma at kenna hesi fólkin í Newcastle. Tey hava fingið ein førning frá krígunum, sum tey yngru fólkin ikki eiga, og sum eigur at verða lýstur. Tað er hetta sum vit royna.

BAADER

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

Millumbylgjusendarin

Skal froyrskt á 531 kHz gerast søga, so at vit bert hoyra týskan alputóleik á 531 kHz.

Nú frættist, fyrst í ÚF og síðani á Rás 2, at ætlanin er at keypa ein nýggjan millumbylgjusendara at seta upp á Akrabergi.

Men hesin nýggj sendarin skal bert kunna senda við 25 kW, hetta er alt ov lítið.

Tað er helst einki at ivast í, at um vit minka sendiorkuna úr 200 kW niður 25 kW, so verður tað ikki bara í bakgrundini at vit koma at hoyra týskan alputónleik, so fer harmonikan helst at doyva froyingin púasta.

Í frágreiðingini um útvarps- og sjónvarpsendi-netið frá mars 2005 stendur, at tað eru bert 550 fiskimenn, sum fáa nyttu av millumbylgjusendaranum. Einki verður sagt um manningarnar, ið sigla við handilsskipum og fremmandum skipum; tað sigla, sum kunnu, hesum froyingar við hesum skipum, og rættliga fitt av teimum sigla í Norður Evropa, hesar manningar fáa tiskil eisini gleði av núverandi sendara.

Vit eru ikki so kræsnir. Tað kann gott skróa eitt sindur í hátalaranum, bara vit fáa tað við, ið sagt verður, so eru vit nøgdur.

At útisetar og sjófólk verða flokkað saman í hesi frágreiðing, er rættliga lógið. Vit hava als ikki somu fortreytir. Útisetar eru, sum oftast, búsitandi á landi við teimum fyrimunum, tað gevur. Sjófólk hava sjáldan samband við land.

Í somu frágreiðing stendur eisini, at í dag kunnu sjófólk í stóran mun fylgja við á ÚF-netvarpinum alt samdøgrið.

Tað eru, okkum kunnugt, bert tvey froyrsk skip, ið hava alnet-samband, ið ger tað møguligt at hoyra ÚF beinleiðis á netinum, og tað eru Skálaberg og Norrøna. Av útlenskum skipum eru tað bert nøkur fá specialkip ið hava slíkt, og tey hava tað einans tí, at tann, ið leigar skipið, krevur tað. Tá leigumálið er av, er alnetævintýrið eisini av hjá teimum.

Tað kostar hópin av peningi at reika á netinum um fylgisvein, so nógv at flestu útgerðarmenn fáa marruna av tí.

Tað mest vanliga er, at tú hevur møguleika at senda og taka ímóti telduposti, og so heldur ikki meir.

Nógv útgerðarfeløg hava eitt filter, ið avmarkar, hvussu stórt eitt teldubráv kann vera, hetta fyrir at hava tamarhald á útreiðslunum.

Tann einasti møguleikin hjá øllum teimum, ið ikki sigla við Skálaberg, Norrønu ella einum av teimum fáu útlensku specialskipunum at fáa tíðindi er sostatt frá Sosialinum. Internet Sosialurin er tó so stórur, at nógvir ikki kunnu taka hann niður.

ÚF sendir eingi daglig tíðindi út sum t-post, sjálvst um teir hava fingið áheitanir um hetta.

Nøkur dansk skip fáa hvønn dag eina rúgvu av tíðindum frá DR, á skrift, sum teldupost, men frá ÚF fast einki.

Vit vilja ráða teimum, ið skulu taka avgerðina í hesum máli, til at keypa ein nýggjan 200 kW sendara.

Tá so hesin 200kW sendarin er útslitin, um eini 15 ár, er tøkkin helst komin so langt, at vit kunnu lurta eftir ÚF-netvarpinum.

Kanska kann tann gamli sendarin umvælast, um tað er ódýrari.

Vónandi verður tað figgarliga møguligt ein dag at lurta á netinum, men í lötuni er tað alt ov dýrt, so tað ganga helst nógv ár, áðrenn tað verður møguligt. Í sjóvinnuni verður hvørt oyra vent fleiri ferðir.

Tú kanst spyrja teg sjálvan, hvar manningarfeløgini eru í øllum hesum, tað er lógið, at einki hoyrist frá teimum. Tað eru jú eisini teirra limir, ið missa møguleikan at hoyra ÚF.

Eyðun Simonsen
Hoyvík

Rói Lindberg
Tórshavn

Niels Poul Holm
Tórshavn

Hogni Petersen
Rituvík

Rúni Simonsen
Hoyvík

Gunnar Johansen
Hoyvík

Rógvi Thorsteinsson
Vágur

Jón Simonsen
Tórshavn

Jónsvein Berg
Hoyvík

Norski fiskiídnaðurin besta úrslit í seks ár

Meðan tað gekk væl hjá froyrsku flakavinnuni í fleiri ár, hevur tað gingið minni gott seinastu árin. Tað hevur bert verið at frætt um hall hjá okkara egnu virkjum.

Tað sama hevur eisini verið galdandi í Noregi, men her tykist vend at vera komin í. Tað er júst komin ein frágreiðing um gongdina í 2004, og hon vísir at nú sær betri út; og tað tykist sum at vend er við at koma í.

Samlað hevur norska vinnan í 2004 havt eitt yvirskot uppá 1,7% av umsetninginum, sum í 2004 var umleið 44,3 mia. Nkr. Við so stórum upphæddum kann sjálvst eitt lítið prosenttal gerast nógvir pengar. Hetta er eitt betri úrslit enn í 2003, tá tann tá vánaliga gongdin vendi. Tað, sum hevur hjálpt væl, er lækking av rentuni, sum stendur fyrir helvtini av framgongdini frá 2003 til 2004. At norska krónan er viknað hevur eisini givið fleiri krónur í kassan.

Virkin hava enntá havt eitt vinningsbýti, sum er 460 mio. Nkr. Tað hevur gingið best við stökkfiskaframleiðsluni, sum telur nokkso nógv í Noregi, serliga á Lofoten leiðini.

Av eini ella aðrari orsök hevur henda vinna ongan tíð verið at finna í Froyum, hóast vit so sannliga hava turkað nógvan fisk, men tó bert til húsbúruk. Frammanundan høvdu hesi virkini stór undirskot. Klippfiskaframleiðarar høvdu eisini framgongd, og er klippfiskavirking framvegis ein stór vinna í Noregi. Tað eru nógv ár síðan vit góvust, men fyrir einum 10 árum síðan var byrjað aftur í småum. Hetta steðgaði, tá eldur kom í tað virkið, sum gekk undan og tað var spell.

Vanligu flakavirkinu komu uppá null úrslit, t.v.s. javnvág, sum er munandi betri enn hjá froyrskum flakavirkjum, sum tað hevur ljóðað. Hetta uppá seg góða úrslit er grundað á størri framleiðslu av flaki heldur enn frystum, sum eisini hevur verið gongdin í Froyum. Men tað eru eisini blivin færri virki, sum tiskil hava fingið meira í part og harvið er lønsemið betri. Kortini hava helvtin av vanligu flakavirkjunum framvegis hall. Saltfiskaframleiðsla hevur havt ein góðan bata eisini, men hetta eru eisini okkara royndir.

Hinvegin hevur gingið munandi verri hjá teimum virkjum, sum taka ímóti pelagiskum fiski so sum sild og makrel. Her hevur verið ein stór kappoyum, hóast vit so sannliga hava turkað nógvan fisk, men tó bert til húsbúruk. Frammanundan høvdu hesi virkini stór undirskot. Klippfiskaframleiðarar høvdu eisini framgongd, og er klippfiskavirking framvegis ein stór vinna í Noregi. Tað eru nógv ár síðan vit góvust, men fyrir einum 10 árum síðan var byrjað aftur í småum. Hetta steðgaði, tá eldur kom í tað virkið, sum gekk undan og tað var spell.

Vanligu flakavirkinu komu uppá null úrslit, t.v.s. javnvág, sum er munandi betri enn hjá froyrskum flakavirkjum, sum tað hevur ljóðað. Hetta uppá seg góða úrslit er grundað á størri framleiðslu av flaki heldur enn frystum, sum eisini hevur verið gongdin í Froyum. Men tað eru eisini blivin færri virki, sum tiskil hava fingið meira í part og harvið er lønsemið betri. Kortini hava helvtin av vanligu flakavirkjunum framvegis hall. Saltfiskaframleiðsla hevur havt ein góðan bata eisini, men hetta eru eisini okkara royndir.

ing um rávørna. So tað er ikki so lógið, at tað hevur staðið á hjá okkara pelagiskum virkjum eisini. Men tann vinnan, sum er ringast fyrir, er rækjuídnaðurin, og er hetta av orsökum, sum eisini eru kendar í Froyum. Og her verður heldur ikki mett, at bati er í eygsjón. Skipini eru eisini meira ella minni lógð vegna vánaligt lønsemi og ikki minst høgu oljuprísunum. Fiskamjølvinan hevði eitt gott úrslit seinasta ár í Noregi.

Hóast ta samlaðu framgongdina sum er, so er talið av arbeiðsplássum í fiskiídnaðinum fallið. Frá 2003 til 2004 er tað fallið 10%, og seinastu fyra árin er tað fallið heili 25%. Men hetta er tann skrásetta arbeiðsmegin. Tað sum er hent, er helst tað, at útlendingar eru komnir inn og hava fingið hesi arbeiðini hjá norðmonnum og tað til eina lægri løn. Størsta fallið í arbeiðsplássum er í Fimmark har norðuri, har arbeiðsplássini eru fækkað við ikki færri enn 50%.

Tað hevur eisini í ein stóran mun verið galdandi í Noregi, at nógvur fiskur hevur verið sendur til Kina, og hetta hevur so minkað um tørvin á norskari arbeiðsmegi.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gegur
MEIRI
MINNI

Bjargingarútgerð á sjógvi og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkiutgerð, bjargingar og trygdarútgerð. Umboð fyrir kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirfløtsdraktir
- Flótiðraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Við okkurt um 25.000 ymiskum vörum á hyllunum, stendur landsins størsta goymsla av eykalutum til taks hjá føroyska flotanum. Aftanfyri stendur eitt samtak av trimum føroyskum skipasmiðjum og einum mekaniskum verkstaði, ið hevur meir enn seksti ára royndir innan veitingar til skipaflotan – alt frá smærri umvælingum og viðlíkahaldi til um- og nýbygging av skipum.

Góðkendir tænastruvarar av:
Wärtsilä
Deutz-MWM
Scania & Valmet
Calleesen
Ulstein Brattvaag
ABB-Turbochargers
Desmi pumpum

stephansons hús
P/F Tórshavnar Skipasmiðja
Tlf. +298 31 11 55
Fax +298 31 11 25
e-mail: info@faroyard.fo

P/F Skipasmiðjan á Skála
Tlf. +298 44 11 55
Fax +298 31 44 25
e-mail: skala@faroyard.fo

Vestmanna Skipasmiðja
Tlf. +298 42 40 10
Fax +298 42 40 05

Runavíkar Mekaniski Verkstaður
Tlf. +298 44 70 36
Fax +298 44 78 34

www.faroyard.fo

Vit hava stórt úrval av reiðskapi til línuveiðu

Vit framleiða:
Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum í ymiskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦vælkomin inn á gólvið

SNØRISVIRKIÐ
í Klaksvík
Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ
í Runavík
Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

Bergur Olsen

Søgan, um grágásina, sum doyðu út í Føroyum, tá “teir stóru” í Havn við bátum og soldátum komu vestur í Vágar, har teir tóku bæði ungt og gamalt, man sita í minninum á teimum flestu, sum hava lisið fuglabókina hjá Mikkjali á Ryggi. Nú er grágásin endiliga komin aftur at eiga, gott 150 ár eftir at hon varð avoydd, og sanniliga um ikki ætlanin er at fara undir at veiða grágæs aftur, uttan at nøkur kanning er gjørd av stovninum.

Tá ið fuglarnir í Føroyum vórðu taldir í 1981, áttu 2-10 pør av grágæs her. Í 1993 spurdi eg fuglaáhugað um alt landið, hvussu nógvar gæs vóru, og kom eg til, at eini 75 pør áttu tá, og at samlaða talið av gæs og ungum var einar 500 á sumri og 200 á vetri. Seinastu árin hevur Petur Mortensen saman við øðrum talt gæs í meginpartinum av landinum í oktober mánað, og samlaða talið er nú um 1300 gæs.

Gásastovnurin er tí alt ov lítil til eina burðardygga veiðu. Vit eiga í

Gevið gæsnum frið

staðin at frøast um, at gásin aftur eigur í føroysku náttúruni. Eg vil tí heita á landsstýrið um at sleppa ætlanini um at loyva gásaveiðu

Um so er at gæsna gera stóran skaða í nýdyrkaðum lendi, veltum og rótakáli, eigur hetta at verða kannað nærri og tiltøk gjørd fyri at halda gæsnum burtur frá hesum økjum. Fyrstu klagurnar um gæsna komu longu seinast í 1980unum, áðrenn talið var komið upp á 50 pør, og tað kann ikki vera meiningin at minka stovnin niður um tað støðið aftur.

Grágæs í gomlum døgum
Grágásin varð veidd í gomlum døgum, og Peder Claussøn Friis skrivur, at ein føroyskur studentur greiddi honum frá í 1592 at “*De fange der oc mange Graagies eller Vildgies om Sommeren / fordi / at naar Vildgaaesen felder hendis Fiedre om Sommeren / da kand hun icke flye / oc hun kand icke ducke under Vandet / som andre Haf-fugle / Saa kand en Bonde stundum faa vel 50 eller hundert vilde Gies udi en ferd.*”

Hans Christopher Müller skrivur í 1862 at grágásin “*har forhen i talrig*

Mængde ynglet flere Steder her på Øerne, navnlig ved Sørvaagsvatn, hvor man gjorde Jagt på den i Fældetiden og saaledes udryddede den. Nu sees den kun enkeltviis om Foraar og Efteraar, og jeg har ikke erfaret, at nogen har ynglet her i de sidste 30 Aar.”

Eftir hesum frásagnum at døma, hevur grágásin átt í reiðiliga stórum tali fram til fyrst í 1700 talinum. Tá fór hon at minka í stórum, tí stovnurin toldi ikki ta stóru veiðuna, ið var eftir ungunum og teimum fjaðursáru gomlu gæsnum, ið ikki sluppu á flog. Í 1800 vóru bert fáar gæs eftir, og um 1830 var

føroyski gásastovnurin oyddur.

Grágæs nú á døgum
Eftir at gásastovnurin var avoyddur, gingu 100 - 150 ár, har grágæsna bert sóust á vári, tá ið tær fluttu til búplássini norðanfyri, og á heysti, tá ið tær fóru suðureftir í vetrarvist. Serliga sóust tær á vári flúgvu í flokkum, sum sjáldan vóru størri enn 30-40 fuglar. Tær sóust eisini við hvørt á vøtnum og í haganum. Um miðjan seinastu øld hoyrdist so aftur, at grágásin átti í tveimum ella trimum støðum, men plássini vórðu sambært Mikkjali á Ryggi hildin loyniligi fyri at verja gæsna.

Sverre Patursson skrivur í 1948: “*Sjálvsagt er tað fyrri fuglalívið og náttúru okkara ein missur at verða so heilt av við ein so mikið fittan og stóran fugl sum grágásina. Tí er tað hugaligt at vita, at eftir tí menn siga frá, eru líkindi til, at hon fer aftur at vilja eiga her á landi - um hon fær frið.*”

Mikkjal á Ryggi skrivur í 1951: “*Tað hoyrist, at einstakar nú í hesum seinu árunum eru aftur farnar at eiga í tveimum*

ella trimum støðum í Føroyum; teir, ið vita reiðrini, vilja dylja fyri, hvar tey eru, og tað gera teir beint.”

Sjálvt um Føroyski búfuglastovnurin er vaksin seinastu árin, er hann framvegis so lítil, at hann skjótt kann oyðast, um vit ikki fara væl um hann. Um tað eru føroysku gæsna, ið savnast á Sandi um veturin, er hetta ein stórir partur av okkara stovni, og so er tað av stórum týðningi, at tær verða vardar júst her. Ílt er at siga, hvussu stórir tann natúrligi stovnurin kann gerast, og sum við øðrum stovnum eru helst stór sveiggj í støddini, men enn meti eg, at vansarnir við gæsnum mugu kunna minkast, uttan at tað gongur út yvir búfuglastovnin. Tað er torført at gera øll nøgd, men onki er at ivast í, at nógva staðni kring landið er pláss fyri villu gæsnum, og at tey flestu eru glað fyri, at grágæsna eru komnar aftur.

Eg havi skrivað eina nærri lýsing av hvussu støðan hjá grágásini var í 1993, og hon stendur í Frágreiðing frá Føroya Fuglafrøðifelag 1994 á síðu 20-25.

Edmund Petersen:

Í fangalegu í Sibiria og síðan torpederaður

Vit hava fyrr í ár haft frásagnir um krígssiglingina hjá donskum sjómonnum undir 2. heimsbardaga. Og tað má sigast, at tað er ikki smávegis, sum hesir hava verið út fyri. Hetta er eisini fyri ein part søgan hjá færoyskum sjómonnum, sum vóru við donskum skipum. Niels J. Arge skrivandi heilar fimm bókur við frásøgnum frá teimum.

Vit hittu í Newcastle í mai tann 85 ára gamla Edmund Petersen, sum

var við danska skipinum "Axel Carl", sum ólukkuliga lá í Leningrad júst tá Hitler legði á Sovjet, og hetta førði til eina marru, sum ein illa kann ímynda sær í dag. Við var eisini ein færoyingur, Petur W. Jacobsen úr Hvalvík, sum seinni er deyður. Hansara søga, og harvið eisini tann hjá Edmund, er skrivað av Niels Juel, so vit fara at nýta Niels J. sum partvísa keldu til hesa frásøgn.

Danska skipið "Axel Carl" hjá skipafelagnum Heimdal í Keypmannahavn lá og skipaði upp í Leningrad, tá kríggj brast á millum Týskland og Sovjetsamveldið summarið 1941.

Hald varð lagt á skipið, og manningin varð sett í varðhald. Hetta gjørdist eitt drúgt og syrgiligt varðhald, sum kostaði fleiri monnum lívið. Um Sibiria og Persia fingur menninir samband aftur við teir sameindu vestanfyri – í Egyptalandi.

Teir vóru illa fyri, meðan teir sótu í ymsum sovjetiskum fangatippum í Sibiria. Eins og aðrir fangar svøltuði teir í langar tíðir.

"Axel Carl" var 2.170 bruttotons. Tað skuldi hava 21 manna manning, men einki var at sigla við, men um heystið 1940 fekk "Axel Carl" møguleikan at sigla við kola-farmi úr Rotterdam í Hollandi til havnir framvið Eystrasalti.

Lógu í Leningrad, tá Hitler leyp á Á eini ferð, sum byrjaði í Hamburg í Týsklandi um hálvan juni 1941, fór "Axel Carl" við stykkjagóðsi, so sum metalli og maskinlutum, gjøgnum Kielarveitina, og haðani til Sovjetsamveldið at skipa upp.

Tí varð ferðin hildin fram til Bornholm, har proviantur varð tikin, og síðani varð siglt beint til Leningrad, hagar "Axel Carl" kom 20. juni.

Har fekk skipið bryggjupláss og farið varð undir uppskipingina.

Á morgni tann 21. frættust tíðindini um, at Týskland hevði lopið á Sovjetsamveldið. Á middegi komu umboð fyri russisku myndugleikarnar umborð og kannaðu skipið. Manningin fekk ikki loyvi at fara í land, og vaktarmenn vórðu settir við landgangin at ansa eftir, hvør fór umborð. Ein av manningini var russari. Hann varð tikin í land, og hann sóu teir ikki aftur.

Síðani varð radiostøðin lögð lamin, og øll radiolurt hjá manningini tikin. Men hildið var fram við uppskipingina til skipið var tómt umleið 1. juli.

Hetta vóru truplir dagar hjá skiparanum og hans-

Edmund Petersen í Newcastle.

ara yvirmonnum. Tað gekst illa at koma á tal við russisku myndugleikarnar, og manningin sat fangi umborð á skipinum.

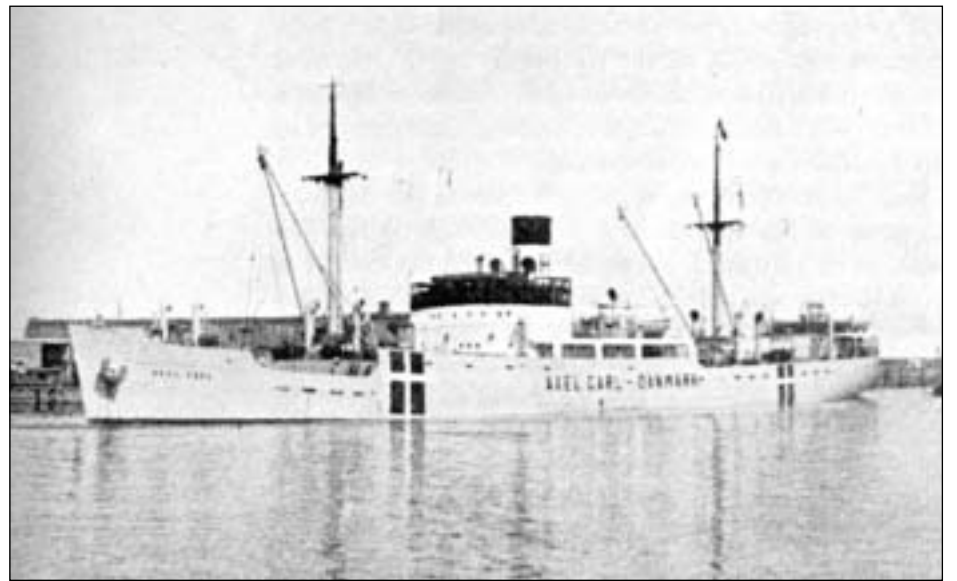
Til tess ikki at koma í mattrot góvust teir við at fáa sær ábit klokkan 8 á morgni.

Myndugleikarnir avhoyrdu alla manningina, og teir vóru grammir at frætta um viðurskiptini í Týsklandi og ikki minst í Kielarveitini.

arin fór ikki, fyrr enn danska flaggið var strikað, og tað russiska drigið undir húnan.

Nú gekk leiðin til eitt gamalt slott, Strelna, 45 kilometrar frá Leningrad. Her høvdu teir sítt fyrsta av fleiri tvungnum tilhaldum á áralangari ferð, full av líðingum og sakni, sum tók lívið av fleiri monnum.

Tann 23. juli vórðu teir sendir við jarnbreytini úr Leningrad um Moskva til

Edmund og Petur úr Hvalvík vóru við "Axel Carl", tá teir komu til Leningrad og ikki longur.

um ella russiskum skipum, og teir buðu sær eisini til at fara, men tað tóktist ikki at hava russar-ana áhuga.

Russararnir buðu teimum tó eitt skip, sum lá í norðurrussiskari havn, fermt við vápnnum til ta norsku móttøðurørsluna. Skiparin tók straks av, men heldur ikki hesum kom nakað burtur úr.

Fyrst í november varð øll Oranki-legan avriggað, og fangarnir vórðu ríknir

í samband við svensku sendistovuna, men tað bar ikki til. Sjálvur helt skiparin seg kunna klára seg ígjøgnum allar hesar tvørleikarnar, men hann var farin at óttast fyri, at summir av hansara monnum fóru at leggjast fyri.

Við toki til Sibiria Á grækarismessu 1942 vórðu teir aftur varpaðir uppí eina jarnbreyt, og hesa ferð dæmdu teimum tað væl. Teir hildu bara, at

Tey seinastu 20 samdøgri fekk hvør maður 300 gramm av breyði og eitt stykki av saltaðum fiski. Stavnhaldið var krígsfangalegan í Karahandar.

Teir vóru fegnir, tá teir frættu, at teir skuldu halda til í eini bungalow eitt sindur burtur frá høvuðsleguni. Har vóru viðurskiptini betri enn frammanundan, men heilsustandurin var ikki góður. Flestu vóru sjúkir, og triggir teirra doyðu og vórðu jarðaðir á kirkjugarðinum har.

Men ein morgun í desember 1942 komu fyra russiskir yvirmenn til bústað teirra og góvu teimum lykilin. Teir søgdu, at nú vóru teir leysir og frælsir og ynsktu teimum til lukku. Treytin var, at teir fóru at sigla við skipum hjá teimum sameindu londunum, og tað lovaðu teir við at seta navn sítt á eitt skjal.

Síðani fingur teir passini aftur og mat til eina drúgva ferð, og 10. desember varð farið úr Karahandar um Tashkent til Karatjnovolsk við Kaspiska havið. Haðani varð siglt til Baku. Har var móttøkan ikki júst so vinarlig, tí allir vóru teir settir í fongsul, men tá ið mistakið varð avdúkað, vórðu teir gestir eins og greivar, hóast teir vóru svangir og fullir av lús, skitnir og tvitnir.

Til Teheran og Aleksandria Síðani fór manningin av "Axel Carl" til eina íranska ella persiska havn, og haðani gekk leiðin til iran-

Í Tashkent var henda myndin tikin av manningini á "Axel Carl", og hon varð send til Danmarkar um Svøríki. Menninir hava nú fingið bretskar hermannabúna. Parið mitt fyri í fremru røð er eru donsku sendimannahjúnini. Edmund er nr. 2 f.v. í fremra raðnum. Petur er uttast t.h. í sama raðnum.

Sendir til Gorki 9. juli kom umboð fyri myndugleikarnar umborð við tulki, og manningin fekk nú at vita, at hald varð lagt á skipið, og at manningin skuldi í varðhald.

Teir fingur 20 minuttir til at savna sínar persónligu lutir, men hvør maður kundi bert hava tvær skjáttur við og eingi tól. Klokkan sjei á kvøldi fóru teir í land, men skip-

Gorki, og 1. august komu teir til fangatippið Oranski nærhendis Gorki, har teir steðgaðu í tríggar mánaðir.

Har var ikki ov nógv at eta, men viðurskiptini vóru annars hampilig, og har vóru líkindi til at halda saman. Tosað varð tí um, hvat teir áttu at gera. Møguleikarnir vóru tríggar.

Teir kundu fara at sigla við amerikonskum, bretsk-

upp í neytavagnar. Har var bæði trøngt og kalt.

Koyrt varð um Volga og gjøgnum Ural-fjallini, og fjúrtan dagar eftir komu teir til Aktjubinsk. Har vóru ring bústaðarviðurskipti. Tað frysti heilt niður í 46 stig. Torført var at røkja seg og halda seg reinan, og allir vóru fullir av lús. Menninir svunnu burtur, og ymsar sjúkur gjørdur vart við seg.

Skiparin royndi at koma

leiðin tokið koyrði, var ikki tann beina.

Teir hildu, at varð hildið á at koyra somu leið, so endaðu teir uppi við Íshavið ella kinesiska landamarkið. Tá teir høvdu koyrt í 31 samdøgur og steðgaðu, vóru teir sanniliga bara 700 kilometrar frá kinesiska norðurmarkinum.

Vognarnir vóru gjørdir til at flyta kríatúr við, og matur var lítil og eingin.

Hetta var slottið Strelna, har manningin kom at búgva, tá hon fór úr Leningrad.

ska høvuðsstaðin Teheran, hagar teir komu 23. januar 1943.

Henda ferðin úr Sibiria til Teheran var sera strævin. Eitt skifti noyddust hesir neyðars menn, sum vóru illa fyrri frammanundan, at ganga í heilar 10 dagar uppí slag.

Bretskir myndugleikar tóku ímóti teimum og lögdu teir nakrar dagar í eina hermannalegu. Dansk- arar tóku væl ímóti teimum, og teir búðu í einum donskum húsum tær komandi vikurnar. Eina stóra sorg fingi teir afturat har í býnum, tá maskinmeistarar varð yvirkoyrdur.

Um hálvan februar hildu tann einsamalli føroyingurin og teir fimtan danskararnir, sum eftir vóru, leiðina fram úr Teheran. Nú gekk leiðin um Bagdad í Irak og Palestina til Cairo í Egyptalandi.

Haðani var hildið fram til havnarbýin Alexandria. Higar komu nógvir norðurlandskir sjómenn.

Skiparin á "Axel Carl", Teimann Thomsen, fekk samband við norska skiparan á "Hermalin" og Edmund fór at sigla við hesum skipinum.

Fór at sigla við flúgvabensini Teir fórdu útgerð til áttanda bretska herin, sum var á ferð vestur eftir, lastin hjá teimum var flúgvabensin. Í hesum sambandinum vóru teir við til sameindu innrásini á Siciliu. Hetta kundi vera sera ógvusligt, sum tá skip vórðu rakt av bumbum og fóru í luftina bæði undir sigling og í havn. Men sjálvir sluppu teir óskalaðir. Sum frá leið fóru teir gjøgnum Gibraltarundið á veg heim, og Edmund skilti seinni, at teir skuldu havt verið við til innrásina í Normandínum, men tað náddu teir so ikki.

Teir komu so til Newcastle, sum var miðstöðin hjá donsku krigssiglarunum, og her kom Edmund at kenna Pat, sum seinni giftist við Klæmint, beiggja Jørgen Frants Jacobsen, og sum hevur verið umrødd í okkara greinum frá hátíðarhaldinum í mai í Newcastle. Henni fara vit annars seinni at frætta frá.

Men her fekk Edmund hýru við "Inger Toft". Og fyrri at geva donskum lesarum móguleika at fylgja við endurgeva vit orðarætt tað, sum hann hevur skrivað:

Vi var på vej over Nordatlanten med Inger Toft til England – Loch Eve, en forsamlingsplads for konvojer i Nordskotland. Et par døgn tidligere var vi røget ud i en stærk storm. Det var vi glade for under krigen, fordi ubådene kunne ikke torpedere os i høj søgang. Men efter stormen blev der høje dønninger, og en morgen ved 9-tiden fik vi en torpedo. Den ramte ved agtermasten, så skibet faktisk knækkede over og agterskibet, hvor de fleste af os opholdt sig, gik først under vand. Det var et frygteligt brag. Køjerne sprængtes, og ild og vand kom ind samtidig. Vi blev slynget rundt mod skotterne, men vi fandt hurtigt trappen op til poop'en (løftet agterdæk) og vi hoppede ud i det kolde vand. Det var i marts måned.

Vi svømmede hurtigt væk, og da vi vendte os om, så vi "Inger Toft" gå ned med stævnen sidst. Den sank på 70 sekunder.

Edmund greiðir frá, at tað sum bjargaði teimum vóru tær rekandi trælúkurnar á skipinum, har teir kundu halda seg fastar.

Vi blev hevet ombord på en engelsk fregat. Sen-

ere blev vi landsat i Loch Ewe for derefter at rejse til Newcastle. Efter en uges tid mønstrede vi i skibet "Rota", som lå i London. Vi sejlede flere ture ned gennem den Engelske Kanal, rundt om England op til Glasgow og tilbage til London, hvor vi var da krigen sluttede. Nyheden bredte sig, og budskabet kom ud over radioen. Alle skibe tudede med deres sirener hele dagen af glæde over, at krigen var slut. Alle mennesker var glade, folk omfavnede hinanden, og på pubberne var øllet gratis, og de holdt åben til langt ud på natten.

Edmund greiðir frá, at tað var heilt nýtt at kunna sigla uttan ótta. Nógv donsk skip fóru heim beinanvegin. Men nógv av teimum ungu sjófólkunum hildu á at sigla eina tíð enn, og Edmund kom so ikki heim fyrr enn í 1948.

Edmund heldur felagskapin við gomlu krigssiglararnar viðlíka við at luttaka í árligu minningargudstænastuna í Newcastle, og sum sagt var tað her vit hittu hann.

Edmund má sigast at vera eitt virðiligt umboð fyrri donsku sjómannastætina, sum ikki gav upp hóast vandan fyrri deyðanum.

Toskur er nú ikki so býttur kortini

Tað hevur verið tiltikið at vera býttur sum ein toskur. Men nú hevur hann verið á "skúlabeinki", og tað visir seg, at hann er ikki so býttur kortini.

Tað er Havgranskingarstovnurin í Bergen, sum hevur gjørt kanningar um læruevnini hjá ymiskum fiskasløgum. Og toskurin var ein dugnaligur næmingur. Aftaná bert fáar royndir lærði hann at reagera uppá ymisk ljós- og ljóðsignal. Granskararnir sendu eitt signal 20 sekundir áðrenn fóðring. Og tann kviki næmingurin skundaði sær hagar føðin var at finna. Og hetta evnaði toskurin enntá at minnast 3 mánaðir eftir innlæringina.

Hinvegin stóð verri til hjá kalvaspraggum. Tær vóru dølskar og høvdu ongan hug at læra nakað sum helst.

Henda gransking er ikki bert til stuttleika. Endamálið er at finna fram til evnini hjá fiski at laga seg til ymiskar umstøður í teirra umhvørvi. Tað er bert við at kunna laga seg til, at tað ber til at yvirliva broytingar í liviumstøðunum. Eisini fyrri aling kunnu royndirnar í Bergen hava týðning. Nýggja vitanin kann fáa týðning fyrri vælferðini hjá fiskinum. Við at venja fiskin tíðliga kann bótast um so væl vælferð sum vøkstur. Hetta gevur fiskinum eitt betri lív og betri fíggarligt úrslit hjá alarunum.

Fiskimenn tiknir gíslar

Føroyskir fiskimenn kunnu hava sítt at stríðast við. Men teir eru so slopnir undan tí trupulleika, sum her skal greiðast frá. Piratar hava tikið trý fiskiskip úr Taiwan eystanfyrri Somalia í Afrika. Teir krevja 9 mill. kr. í loysigjaldi. Og nú hótta teir við at drepa ein av manningini fyrri hvørjar 48 tímar, um loysigjald ikki verður goldið.

Skipini vóru tikin mitt í august hvørt sær. Tað eru uml. 20 mans við hvørjum skipi. Yvirmenninir eru úr Taiwan, meðan manningin annars er frá Filipinunum, Indonesia og Vietnam. Mannarættindafelagsskapir royna at hjálpa, og teir siga, at inntil nú er manningin óskalað. Men hvussu hetta enda vita vit so ikki enn.

Gongdin í fiskastovnunum á Føroya Banka er vánalig

Gongdin í fiskastovnunum á Føroya Banka er vánalig, visir úrslitið av yvirlitstrolingini sum Magnus Heinason gjørdi í september. Har er minni til av toski, minni av hýsu og upsín er munandi minkaður. Eisini er fiskurin rakari enn fyrri einum ári síðani.

Magnus Heinason trolaði á 28 ymiskum støðum á bankanum. Tá hugt verður at miðalveiðuni, vísa úrslitini, at veiðan av toski er minkað við 19 prosent, hýsuveiðan er minkað við 45 prosent, og veiðan av

upsa er einans 24 prosent av tí hon var fyrri einum ári síðani. Eisini vísa kanningarnar, at fiskurin hevur minni at eta, og er tí rakari, enn hann var fyrri einum ári síðani.

Meðalveiðan av toski, sum Magnus Heinason fekk í yvirlitstrolingini í september, var bert 45 kg fyrri hvønn fiskitíma. Tað var 19 prosent minni enn í fjør, og bert 18 prosent av tí sum skipið fekk í 2002, tá meðalveiðan var 249 kg fyrri hvønn fiskitíma

Vit hava útgerðina

- Flóttitrol
- Snurpunótir
- Botntrol
- Aliútgerð
- Rækjutrol
- Annað

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 474 200
Telefax 474 201

Tórshavn:
Vestara bryggja 12
100 Tórshavn
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

info@vonin.com - www.vonin.com

St. Jaques

Vit hava fingið nakrar áhugaverdar skipsmyndir frá tí 84 ára gamla Marius Johannesen úr Haldarsvík. Myndirnar eru frá 1946 ella beint eftir, og tær eru frá “St Jacques” undir Grønlandi, tá Marius sjálvur var við. “St Jacques” var bygd í 1918 í Saint Servan

í Fraklandi og merkt til 98,44 netto tons. Tummas við Kráir í Vági og Óli Horn, sum var úr Haldarsvík, keyptu hana úr Fraklandi við skjóti frá 10. januar 1930, og hon kostaði 85.000 kr. Óli Horn kom á Vág við henni úr Le Havre, og

hann førði hana í nógv ár. Tá Óla Horn doyði tók sonurin Páll yvir, og hann fiskaði eins og pápin óføra væl við henni. Marius var fyrst við í 1939-40, og síðan 1946-49. Teir fiskaðu undir Grønlandi, har teir róðu út við bátum við bæði

snøri og línu. Marius minnst, at teir plagdu at kappast við “Normanner”, har Lassi á Strondum var skipari. St Jacques var ein stór skonnart, tók eini 950 skippund. Og manningin var eisini stór, einir 30 menn.

Aftara rað f.v.
1. Hans Joensen, Haldórvík
2. Marius Johannesen, -
3. Arnold Hálsagarð, -
4. Jóannes Djurhuus, Gjógv,
5. Jakku á Oyri, Vágur. deyður
6. Jóanes ?, Gjógv
7. Kristjan Olsen, Streymnes

Fremra rað.
8. Pól ?, Hov.
9. Jóan Hendrik Andreassen, Haldórvík
10. Hans Djurhuus, Gjógv

Aftara rað f.v: 1. Tummas Joensen, Mýri, Vágur, druknaði í dokkini í Aberdeen. 2. Jákup Mikkelsen, hjá Mikka, Vágur (er pápi nr. 13). 3. Sven Olsen, Streymnes. 4. Jákup á Oyri, Vág. 5. Jakku Hjelm, Vágur. 6. Jóannes við Gjógv. 7. Hans Mikal Hansen Tjørnuvík (Stendur beint frammanfyri 6 og 8). 8. Jóannes Djurhuus, Gjógv d. var giftur og búsitandi á Fanø. Hann var heima og ferðaðist og druknaði í báti sínum við Gjógv.
Fremra rað: 9. Andrass Petersen, Haldórvík, d. er beiggji nr. 3 á hini myndini. 10. Jóan H Andreassen, í Pálstovu. 11. Kristjan Olsen, Streymnes. 12. Hans Djurhuus, Við Gjógv (er pápi nr. 8). 13. Alvin Mikkelsen, Vágur. 14. Eilif Kristiansen, býr í Hammerfest í Noregi.

Leggja fisk upp í Grønlandi. Eilif og Marius.

Jesus vil gista hjá tær

“Hann er farin inn hjá einum syndigum manni at gista.” Luk. 19,7

Fólkini í heimbygd Sakeusar, Jeriko, vórðu illa við, tá ið tey sóu, at Jesus var farin inn til Sakeus at gista. Sakeus var ein syndigur maður, ein tollari, og hóskaði tí ikki saman við Jesusi - meintu tey.

At Jesus vitjar, ynskir at vera saman við, og gista hjá syndigum fólki, eru gleðitíðindi. Ja, tað er sjálvur gleðiðskapurin.

Likasum læknin “hoyrir heima” ímillum sjúklingarnar, soleiðis hoyrir Jesus heima ímillum syndarar. Har trívist hann best. Har er hann í sínum rætta umhvørvi.

Ímillum syndarar fær Jesus gjørt frelsandi gerning sín, og ímillum veik og neyðstødd fær hann hjálpt, styrkt og uggað.

Tey sjálvrættvísu og hugmóðigu ynskja hvørki Jesus á gátt ella inn í lív sítt. Tey hava nóg mikið í sínum egna, til skaða fyri tey sjálvi, tí Jesus stendur uttanfyri.

Bleiv Sakeus fátækari av at lova Jesusi inn í heim og lív sítt? Ja, møguliga í krónum og oyrum, tí hann mátti gjalda aftur tann toll, hann hevði tikið ov nógv frá fólki. Samstundis upplivdi hann og fekk til ognar lívsins størsta ríkidømi, Jesus Kristus. Hann møtti frelsaranum - og bleiv frelstur. Jesus segði, hvat hendi: “Í dag hevur frelsa verið hesum húsi fyri.”

At vitja og gista hjá syndarum er Jesusar størsta og hægsta ynski til allar tíðir.

Hann hvørki noyðir ella brýtur seg inn á fólk, men roynir á ymiskan hátt og á ymiskum støðum at sannføra syndarar um, at teimum tørva hann, tørva frelsu og fyrigeving syndanna.

At taka ímóti Jesusi, er at trúgva á hann. At trúgva á hann, er at taka ímóti honum.

“Men so mongum, sum tóku ímóti honum, teimum gav hann mátt til at verða Guds børn, teimum, sum trúgva á navn hansara.” Joh. 1.12

Hann gav lívinum innihald,
og mín sál kann syngja frítt.
Hann gav lívinum innihald,
og hann fylti hjarta mítt.
Tú sum vónleysur fjakkar um,
ongan útveg síggja kann.
Kom og gev títt hjarta,
títt lív til frelsaran.

Ms.765

Til útróðrarmannin

Frysti og kølirúm

Ringið og fá eitt óbindandi tilboð

pf Klement Petersen

Heiðavegur 60 • FO-600 Saltangará
Tel: 447560 • Fax: 448460 • www.klementpetersen.fo

**Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton,
bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir**

Vit útvega eisini:

**Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari**

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Faroe Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust
og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Hetta er Erhard, mannaður av Andreas Nolsøe, á dekknum, og Ansgar Nolsøe, í stýrihúsinum. Teir sigldu undir krígnum, og tykjast teir at vera á veg úr Suðuroy.

Mynd: Føroya Fornminnissavn, 3350F02888

Báturin er Erhard

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigation-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigation Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinett	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgerð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Umskipan av Barsilsskip- anini kostar vinnuni

Landsstýrið hevur í sambandi við figgjarlógararbeiðið avgjørt, at partarnir á arbeidsmarknaðinum einsamallir skulu figgja Barsilsskipanina. Afturfyri verður persónsskatturin og partafelagsskatturin lækkaður. Hetta merkir eykakostnað fyri vinnuna og hetta verður gjørt, uttan at partarnir á arbeidsmarknaðinum eru hoyrdir.

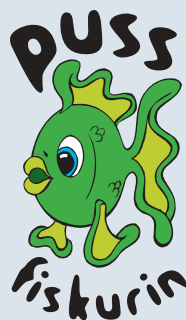
Bæði undanfarna og hetta landsstýrið hava higartil hildið fast við, at tað er óheppið við "hálvalmennum" stovnum, sum t.d. ALS, og at hesir ikki eru í trá við stýrisskipanarlógina. Nú sær tað tó út til, at hetta passar inn í figgjarlógararbeiðið, og er nú einki í vegin fyri, at enn ein skipan verður lögð til partarnar á arbeidsmarknaðinum at umsita og figgja.

Fyri vanliga løntakarinn kann skipanin óivað gerast útreiðsluneutral, væl at merkja, um løgtingi ikki broytir uppskotið. Fyri vinnuna er støðan ein onnur. Ein lækkan í partafelagsskattinum merkir ikki at vinnan sleppur undan eykaútreiðslum. Broytingin rakar í besta lagi misjavn, og hetta verður steinur oman á byrðu hjá vinnugreinum, sum frammanundan eru illa sperdar. At

landsstýrið ætlar at lækka partafelagsskattin hjálpir ikki okkara høvuðsvinnu, sum er sera lønartung. Verður støði tikið í einum virki sum Kósini, so vóru lønarútgjaldinarnar í 2004 góðar 40 milliónir krónur. Metast kann at gjaldið til Barsilsskipanina hækka úr 0,25% til 0,6%. Tá fær eitt slíkt fiskavirki eina meirútreiðslu uppá 140.000 krónur. Úrslitið hjá Kósini, eins og hjá fleiri av fiskavirkjunum var í 2004 soleiðis, at ongin skattur varð goldin. Tað vil siga, at lovaða lækkingin í skattinum, kemur ikki hesum virkjum til góðar. Talan er um eina reina meirútreiðslu.

Landsstýrið hevur tosað nógv um, at karmarnir fyri vinnuna skulu gerast betur. Vit skulu jú verða millum heimsins fremstu tjóðir í 2015. Arbeidsgevarafelagið hevur ofta víst á, at støðugir karmar eru ein fyrirtreyt fyri vinnuna. Tað er tí at harmast um, at slíkar avgerðir vera tiknar í skundi, uttan umhugsan og uttan at arbeidsmarknaðurin er eftirspurdur. Hetta er bert enn eitt haft um tað sokallaða eina beinið, vit hava at standa á.

Kelda: Vinnuhúsið

Útróðrarmaðurin fór til lækna fyri svøvnløysi. Læknin: "Tú skal fáa sovamedisin. Her hevur tú til tvær vikur." "Nei, vælsignað, tað er besta norðhavstíð, so leingi kann eg ikki sova!"

Tveir seyðir vóru á heimabeiti uttanfyri Hollywood, tá annar rann seg fram á eina filmrullu og át hana. Hin seyðurin spurdi: "Var hann góður?" "Nei, eg haldi at bókin var betri."

Hanus var tunglyntur og fór til lækna: "Ofta eri eg í so ringum lag, at eg havi bestan hug at beina fyri mær!" "Tak tað róligt", segði læknin "lat meg um tað."

- Hví fluttu teir triggir smáu grísarnir heimani frá?
- Tí mamma teirra var eitt svín..!

"Hvat gjørdi tú í gjárkvøldið, tá sjónvarpið hevði teknskt brek?"
"Eg tosaði við konu mína. Og eg fann útav, at hon er bara fitt."

- Dámar hundurin hjá tær børn?
- Ja, men honum dám- ar betri hundamat!

Umskipanin av Fiskamarknaðinum riggar væl

Í hesum tíðum, tá tað tykist at vera so nærliggjandi at illkenna fiskivinnuna sjálva fyri teir trupulleikar, sum samfelagið hevur, er tað hugaligt at síggja eitt dømi um, hvussu væl vinnan hóast alt hevur dugað at tikið hond um síni egnu viðurskipti.

Tey sum minnst vita, at fram til endan av 80-unum høvdu vit ein planbúskap innan flakaídnad, sum fyri ein stóran part var stýrdur politiskt. Hetta var ein búskaparlig vanlukka. Men tað var vinnan sjálv, sum tá setti skjótil á fyri at fáa marknaðarbúskap og fría kapping. Hetta eydnaðist sera væl, og tað var skjótt, at tað slapst undan stórum parti av tí ovurstóra studninginum, sum varð latin.

Ein stóran part av æruni fyri hesi gongd átti Fiskamarknaðurin á Toftum, sum var stovnaður í 1992, eftir at framburðsmenn innan vinnuna høvdu tikið stig til hetta. Fiskamarknaðurin byrjaði sítt virksemi í 1993. Aftaná eina trupla byrjan gekk sera væl í fleiri ár. Fiskamarknaðurin víðkaði sítt virksemi til eisini at vera landingarmiðstöð, og alt hetta skapti eitt sera stórt virksemi á Toftum.

Men viðurskipti og umstøður hava tað við at broytast. Sjálvt veiðu- og

Hetta er lagkøkan við søluupphæddini. Aftanfyri síggja vit ein av uppboðshaldarunum Hogni Hansen.

virksliðið helt, at tað skuldi sjálvt eiga størri beinleiðis part í söluni av fiskinum. Men tað gingu fleiri ár, áðrenn tað komst fram til, hvussu hetta skuldi gerast.

Endin gjørdist so, at sølan og landingin varð bytt upp í tvey feløg. Ognarar av sölufelagnum

gjørdust helvt um helvt upprunaligi Fiskamarknaðurin og Ráfiskaseljara felagið. Samstundis fekst tryggjað ávirkan frá Ráfiskakeyparafelagnum gjøgnum upprunafelagið.

Tískil gjørdust tvey feløg. Upprunafelagið eitur nú Landingarmiðstöðin, meðan nýggja felagið hev-

ur yvirtikið navnið Fiskamarknaður Føroya, og tók henda umlegging við 1. januar 2005.

Tað tykist, sum at henda umskipan saman við fiskapakkanum hevur riggað væl. Eitt av endamálunum við fiskapakkanum var at fáa fleiri at kappast um fiskin, fyri at hann skuldi

gerast so "rættur" sum gjørligt. Slíkt hendir kanska ikki so knappliga, men gongd er komin á, og hetta hevur havt sína ávirkan. Samstundis kann hetta felagið nýta allar sínar kreftir júst til uppboðssølu, og hetta koma viðskiftafólkini eisini at merkja, t.d. við kunning um söluprísir v.m.

Tað var upprunaliga stúrt mest fyri Landingarmiðstöðini, tí tað hevur víst seg, at hesar ganga tungt. Men eisini her er gingist betri enn væntað, og tað er eingin ivi um, at tað hevur verið til gagns, at søla og landing íroknað skiljing er í hvør síni fyrirøku.

Í fyrradagin vóru vit inni á Toftum. Her stóð ein stór lagkøka á borðinum við talinum 1.046.826 á. Henda var komin frá línubátinum "Eystnes", sum júst hendan dagin hevði gjørt eina sera góða sølu. Og hesa sølu vildi skipið fegið markera saman við Fiskamarknaðinum á henda hátt. Hetta halda vit vera eina positiva søgu at kunna bera í tíðum, har slíkar kanska ikki eru so nógvur.

Hetta kann bert eggja fiskimonnum at bakka enn meira upp um teirra egnu uppboðssølu, og hetta vilja vit eisini mæla til.

dagsins MYND

Hetta er ein tvævetur veðurur hjá Kára við Stein, okkara manni í Grønlandi.

Eystnes.

